

Koersdocument

Ontmoeten en verbinden met

accommodaties, het vervolg

Inhoud

Leesadvies	2
Inleiding.....	3
Hoofdstuk 1 De evaluatie.....	5
Conclusies uit de evaluatie van het accommodatiebeleid.....	5
Conclusies uit de gesprekken met de verenigingen.....	6
Hoofdstuk 2: Koers voor het accommodatiebeleid van de toekomst.....	8
Hoofdstuk 3: Waar gaan we aan werken?	10
Algemeen.....	10
Dorpshuizen.....	18
Voetbal	26
Tennis	28
Korfbal	29
Cultuur	30
Hoofdstuk 4: Het proces om te komen tot een verantwoorde uitvoering	33
Bijlage 1 Afwegingskader nieuwe beweeginitiatieven.....	34
Bijlage 2 Overzichtskaarten met accommodaties.....	36

Leesadvies

De nota *Ontmoeten en verbinden met accommodaties* van 2016 is en blijft het basisdocument voor het accommodatiebeleid. Het beleid dat is opgenomen in deze nota is geëvalueerd. De nota *Evaluatie accommodatiebeleid van 5 maart 2021* geeft weer wat er is bereikt en waar verbeteringen zouden moeten worden aangebracht. Samen met de trends en ontwikkelingen opgenomen in deze evaluatienota én de uitkomsten van de gesprekken met de verenigingen is dit toekomstperspectief beschreven in dit *Koersdocument Ontmoeten en verbinden met accommodaties, het vervolg Berg en Dal 2024*. Het vormt daarmee een aanvulling op en is op onderdelen een correctie op de nota uit 2016. De koersnotitie is zo kort mogelijk gehouden. Daarom raden we u aan om eerst kennis te nemen van de nota ontmoeten en verbinden met accommodaties uit 2016 en de evaluatienota accommodatiebeleid 2021.

In hoofdstuk 1 leest u de belangrijkste uitkomsten van de evaluatie van het accommodatiebeleid en de gesprekken die hierover zijn gevoerd met verenigingen.

In hoofdstuk 2 leest u de aangepaste uitgangspunten voor het accommodatiebeleid.

In hoofdstuk 3 leest u de concrete actiepunten wat we gaan onderzoeken en waar we aan gaan werken.

In hoofdstuk 4 leest u het proces om tot een gefaseerde uitvoering te komen.

Inleiding

In 2016 heeft de gemeenteraad van Berg en Dal de nota *Ontmoeten en verbinden met accommodaties* vastgesteld. Deze nota bevat de hoofdlijnen van het accommodatiebeleid. Deze zijn gericht op het stimuleren van ontmoeten en elkaar leren kennen om zo dorpen leefbaar te houden. Activiteiten en ontmoeten vinden voornamelijk plaats in accommodaties zoals dorpshuizen, sportaccommodaties en cultuurgebouwen. Het behouden van zoveel mogelijk voorzieningen en daarmee activiteiten in de dorpen is daarbij een van de uitgangspunten

De doelen en uitgangspunten uit het in 2016 vastgesteld accommodatiebeleid zijn uitgewerkt in diverse subsidieregelingen bij sport en cultuur. Er is een regeling voor investeringssubsidie sportaccommodaties en diverse nadere regelingen voor een jaarlijkse activiteitsubsidie. Via de *Nadere regeling gemeentelijke sportaccommodaties Berg en Dal 2020* kunnen verenigingen of stichtingen subsidie aanvragen voor vervanging van onder andere velden of gebouwen. Daar waar geen subsidieregeling is opgesteld voor investeringen gaan we uit van maatwerk. Dat is bijvoorbeeld het geval voor dorpshuizen.

Na acht jaar accommodatie en subsidiebeleid is het verstandig het accommodatiebeleid en het daaraan gekoppelde subsidiebeleid te evalueren. Accommodaties kosten over het algemeen veel geld. Daarom is het raadzaam om nog eens kritisch naar het huidige beleid te kijken. Maar ook omdat de samenleving in beweging is en er allerlei ontwikkelingen plaatsvinden die mogelijk tot een herbezinning/herijking van dat beleid moet leiden. De sleutelwoorden daarbij zijn:

- a. efficiënter,
- b. betaalbaar en
- c. toekomstbestendig.

De evaluatie heeft inmiddels plaatsgevonden en is toegestuurd aan de gemeenteraad (zie bijlage 1).

In de evaluatie zijn de ervaringen met het beleid vastgelegd en is een doorkijk gemaakt wat we in de toekomst mogen verwachten. Grote demografische veranderingen (ontgroening en vergrijzing), ledenkrimp, financiële tekorten bij de gemeente en inhoudelijke trends en ontwikkelingen (vb. minder georganiseerd sporten) hebben allen invloed op onze doelen.

Onze doelen

1. “behoud van vitale verenigingen en daarmee sportparken voor de toekomst” en
2. “ontmoeten mogelijk houden”.
3. “een betaalbaar en toekomstbestendig accommodatiebeleid”.

Het is de verwachting dat investeringskosten voor accommodaties de komende jaren zullen gaan toenemen. Oorzaken daarvan zijn hogere (wettelijke) eisen aan toegankelijkheid, veiligheid en duurzaamheid. Maar ook zien we de afgelopen jaren bouwkosten stijgen. Al deze ontwikkelingen brengen ons automatisch op de betaalbaarheid van het accommodatiebeleid voor de toekomst. We zullen daarom scherpere keuzes moeten maken.

Wat moet er dan veranderen om deze doelen veilig te stellen?

Kaderstelling gemeenteraad

Om hierop een antwoord te krijgen hebben we de gemeenteraad gevraagd op basis van de evaluatienota een kader aan te geven om mee te nemen in de gesprekken met de verenigingen. Om te komen tot een kader is een discussienota opgesteld. De gemeenteraad heeft hierover geen debat gevoerd omdat is besloten de reacties schriftelijk aan te leveren. Niet door alle fracties is schriftelijk

gereageerd. De wel binnengekomen reacties waren nogal verschillend van aard waardoor er geen eensluidend kader voor de gesprekken is ontstaan (De samenvatting is als bijlage 2 toegevoegd).

Ook is de evaluatie van het accommodatiebeleid besproken met verenigingen waar is gevraagd naar hun ervaringen, knelpunten, verbeterpunten en toekomstverwachting.

Gesprekken met verenigingen

De verenigingen hebben belangrijke input gegeven op het huidige accommodatiebeleid. Uit deze gesprekken is gebleken dat verenigingen over het algemeen tevreden zijn over het accommodatiebeleid en dat dit beleid maar weinig aanpassing behoeft. Maar er zijn ook zorgen over de eigen toekomst vanwege de trends en ontwikkelingen.

Een toekomstperspectief of koers

Een toekomstbestendig accommodatiebeleid (kwalitatief goed, efficiënter, betaalbaar) dat blijft voldoen aan onze doelen zal daarom moeten worden aangevuld met een koers voor de toekomst. Een koers met een uitwerkingsagenda waar we samen met de verenigingen en stichtingen aan gaan werken. De realisatie van deze doelen zal vooral samen en van onderaf gestalte moeten krijgen.

Dit voorliggende koersdocument voorziet daarin wat als een opgave moet worden gezien aan de gemeentelijke organisatie en de verenigingen en stichtingen. Natuurlijk zullen daarop de plaatselijke ontwikkelingen en kansen van invloed zijn.

Hoofdstuk 1 De evaluatie.

Conclusies uit de evaluatie van het accommodatiebeleid

Het toekomstperspectief in dit koersdocument is gebaseerd op de evaluatie van het accommodatiebeleid en de gesprekken met de verenigingen. Om de aanbevelingen in dit koersdocument te kunnen plaatsen herhalen we de belangrijkste conclusies uit de evaluatie.

<p>1. Accommodatiebeleid uit de nota <i>Ontmoeten en Verbinden met accommodaties</i> heeft aan de verwachtingen voldaan. De ontwikkelingen op demografisch gebied en de ledenaantallen maar ook de inhoudelijke ontwikkelingen (duurzaamheid, vrijetijdsbesteding, tekort vrijwilligers, betaalbaarheid) maken dat we scherpere keuzes moeten maken voor de toekomst.</p>
<p>2. De ledenontwikkeling bij de voetbalverenigingen heeft een zodanige daling dat ze een veldenoverschot hebben. Omwille van betaalbaarheid en de verwachte investeringen in de toekomst kunnen een aantal scenario's overwogen worden. Hierbij kan worden gedacht aan:</p> <ul style="list-style-type: none">* Samenvoegen en verplaatsen van clubs (naar een ander sportpark).* Afstoten accommodaties en komen tot kernaccommodaties.
<p>3. Ledenontwikkeling (2024) is bij korfbal nog steeds stabiel en tennis groeit (+250 leden t.o.v. 2020).</p>
<p>4. Door vergrijzing is het laatste ontmoetingspunt in de wijk steeds belangrijker aan het worden. Behoud van dorpshuizen om nabij te ontmoeten is en blijft belangrijk. Om dit belang te onderstrepen zouden zoveel mogelijk activiteiten in dorps- en gemeenschapshuizen hun plek moeten hebben (nabij toegankelijk, leefbaarheid, exploitatievoordeel, vergrijzing). Dorpshuizen hebben een maatschappelijke impact en willen we behouden voor het dorp.</p>
<p>5. In het kader van 'beter, efficiënter en betaalbaar' is verdergaande samenwerking van sportverenigingen, samenvoegen van accommodaties en multifunctioneel gebruik van accommodaties gewenst. Dit komt de kwaliteit, de betaalbaarheid en de toekomstbestendigheid en vitaliteit van verenigingen en daarmee accommodaties ten goede.</p>
<p>6. Door een veranderende samenstelling van de bevolking, een meer consumptief sportgebruik, verdergaande individualisering, grotere mobiliteit en de ledendaling bij verenigingssporten is een keuze voor kernaccommodaties gerechtvaardigd. Behoud van zoveel mogelijk sportvoorzieningen in de dorpen is dan niet meer leidend maar daarvoor in de plaats komt het behoud van diversiteit in onze gemeente, kwaliteit van het aanbod en continuïteit in ledenaantal en betaalbaarheid binnen aanvaardbare afstand.</p>
<p>7. Door de toename van individuele sporten als wandelen, fietsen, mountainbiken wordt de openbare ruimte steeds belangrijker. Het faciliteren daarvan moet zeker aandacht krijgen. (Zie ook uitkomsten enquête Omgevingswet: https://samenbergendal.nl/nl-NL/projects/toekomstwijzer-berg-en-dal file://gn.karelstad.nl/Documenten/rielec0/My%20Documents/Downloads/Berg_en_Dal_Resultaten_Toekomstwijzer%20(3).pdf) Ook moeten we nadenken over waar wel en waar geen intensieve sportbeoefening in de natuur gewenst of mogelijk is.</p>
<p>8. Subsidieverlening is opgehangen aan een systeem (recht op subsidie als aan de voorwaarden is voldaan). Daarmee wordt subsidie een automatisme en vanzelfsprekendheid. Om meer uit de samenleving te halen en deze te stimuleren nieuwe ideeën te ontwikkelen (omdenken), kunnen we onderzoeken of we kunnen werken met subsidies voor innoverende ideeën. Een impuls geven aan samenwerking, innovatie en opzetten van projecten door verenigingen en stichtingen of inwoners. Hiermee wordt de maatschappelijke verantwoordelijkheid van organisaties meer gestimuleerd (In het huidige sportstimuleringsbeleid gebeurt dit al op kleine schaal en kan daarvoor al voorbeeld dienen).</p>

9. We zien dat de wettelijke eisen voor gebouwen steeds zwaarder worden. Te verwachten valt dan ook dat zowel voor nieuwbouw als voor bestaande bouw de gestelde eisen aan accommodaties en daarmee de investeringslasten zullen stijgen. Dit zien we ook ontstaan bij de benodigde investeringssubsidies voor voetbal, korfbal en tennis. Betaalbaarheid komt daarmee onder druk te staan.
10. Het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid is ook maatgevend voor het accommodatiebeleid.
11. De financiering van duurzaamheidsmaatregelen voor maatschappelijk vastgoed is voor bestaande bouw vooral gekoppeld aan duurzaamheidsleningen. Deze verbeteringen hebben vaak een terugverdieneffect waardoor subsidies hiervoor zijn afgeschaft. Om verduurzaming te versnellen is eind 2023 besloten weer subsidies te verstrekken op duurzaamheidsmaatregelen voor maatschappelijk vastgoed en verenigingsgebouwen.
12. Sporten draagt bij aan een gezonde leefstijl. De ontwikkeling van individualisering en informalisering zal naar verwachting leiden tot een verschuiving naar andere vormen van sport. Sportdeelname stijgt maar sporten in verenigingsverband daalt. Om mensen toch te kunnen blijven bereiken en te overtuigen van een gezonde leefstijl blijft sportstimuleringsbeleid ook voor de toekomst van belang.

Conclusies uit de gesprekken met de verenigingen.

De evaluatie van het accommodatiebeleid is besproken met de verenigingen en de dorpshuizen. Hun ervaringen, knelpunten, verbeterpunten en toekomstverwachting zijn in deze gesprekken aan de orde geweest. De verenigingen en dorpshuizen herkenden zich in de geschetste evaluatie.

Belangrijkste conclusies vanuit de gesprekken met besturen van verenigingen en dorpshuizen over hun eigen situatie, ervaringen met het huidige beleid, verbeterpunten en toekomstperspectief zijn hieronder weergegeven.

Wat vindt men goed aan het beleid en moet behouden blijven?
13. De privatisering van gebouwen ingezet vanuit de nota <i>Ontmoeten en Verbinden met Accommodaties</i> wordt door verenigingen als positief ervaren en men stelt voor om deze situatie te handhaven. Men geeft aan zelf het beste zicht te hebben op de staat van de gebouwen en bijbehorende velden. Hiermee kan efficiënt beheer en onderhoud worden uitgevoerd.
14. De Bonus-malus regeling als onderdeel van de nadere regeling sportaccommodaties op basis van levensduurnormen vindt men een goede regeling en dient behouden te blijven in het nieuwe beleid. De regeling stimuleert zuinig gebruik van velden en gebouwen en daarbij ook goed onderhoud van velden en gebouwen door de verenigingen.
15. De hoogte van de investeringssubsidie, namelijk 80% van daadwerkelijk (aanbestede) kosten, in de nadere regeling sportaccommodaties is goed en nodig. Men geeft aan dat kosten van vervanging van een veld hoge kosten met zich meebrengt die een vereniging zonder een afdoende bijdrage vanuit de gemeente niet kan dragen.
16. Men vindt het goed dat in de nadere regeling sportverenigingen (dit is de regeling voor jaarlijkse subsidie voor activiteiten van een vereniging) onderscheid wordt gemaakt tussen binnen en buitensport.

Waar kan het beleid worden verbeterd?
17. Niet duidelijk is welke gebouwen onder het maatwerkregime vallen (bijv. muziekverenigingen en dorpshuizen waar geen nadere regeling voor geldt maar er wel een beroep op de gemeente kan worden gedaan bij nieuwbouw).
18. Bij verenigingen en dorpshuizen is er behoefte aan kennisoverdracht en ondersteuning op een aantal thema's. Genoemde onderwerpen waarop zij graag ondersteund willen worden die samenvallen met goed accommodatiebeheer zijn financiën, duurzaamheid en gebouwbeheer.

19. Men geeft verder aan dat het besturen van verenigingen, stichtingen en dorpshuizen steeds complexer wordt. Het vinden van voldoende capabele bestuursleden is een vraagstuk waarvoor zij zich geplaagd zien en waar zij graag in worden ondersteund. Tevens is er de vraag om bestuurders goed te helpen, zodat zij goed hun werk kunnen doen.

20. De sportclubs stellen voor om de subsidiegrondslag te veranderen door niet alleen spelende jeugd maar ook spelende volwassenen te subsidiëren. Hierdoor worden de subsidie inkomsten stabiel en ontstaat een beter financieel toekomstperspectief bij verenigingen. Ook zijn volwassenen de grootste kostenpost voor een vereniging omdat ze bij bijv. bij de buitensport de velden het meest belasten en daarmee van wezenlijke invloed zijn op de kosten van onderhoud.

21. Sportclubs geven aan dat het bestemmingsplan hen beperkt in multifunctioneel gebruik van hun sportaccommodatie en vragen om hiernaar te kijken. Huidige bestemmingsplannen laten enkel nevengebruik toe beperkt tot sport gerelateerde groepen en verenigingen.

Hoofdstuk 2:

Koers voor het accommodatiebeleid van de toekomst

De ontwikkelingen zoals verwoord in de evaluatie geven aan dat nietsdoen een verschraving van het verenigingsleven kan betekenen. Dat heeft directe invloed op de leefbaarheid van dorpen. Ook uit de gesprekken met verenigingen en organisaties komt naar voren dat er zorgen zijn. Het accommodatiebeleid uit 2016 heeft geen aanpassing en blijft gewoon van toepassing. Daarentegen is het wel noodzakelijk om een toekomstperspectief te schetsen waar naartoe gewerkt wordt met een hulp- en ondersteuningsaanbod. Dat moet de kwaliteit borgen en de diversiteit in het verenigingsleven behouden. Ook zal dat ervoor moeten zorgen dat het accommodatiebeleid betaalbaar blijft. Daarop is sturing nodig. De koers voor het accommodatiebeleid van de toekomst staat niet op zich en is ondersteunend aan beleid(voornemens) vanuit de domeinen Sport, Cultuur, gezondheid en het sociaal domein. Voor het domein sport is dat het sport- en beweegakkoord waarin gezamenlijke ambities zijn vastgelegd om te werken aan het versterken van verenigingen en het beter benutten en verduurzamen van sportaccommodaties.

Om te kunnen sturen is een beter kader nodig. We houden het daarbij kort en simpel. Daarom willen we inzetten op:

- I. Kwaliteit van het aanbod in plaats van kwantiteit
- II. Behoud van diversiteit in verschillende soorten sport en cultuur
- III. Zoveel mogelijk multifunctioneel gebruik van sportparken door clusteren van verenigingen en activiteiten op 1 park (crossovers)
- IV. De dorpshuizen- en kulturhusen (vanaf hier als verzamelterm dorpshuizen) blijven als nabije ontmoetingsplek behouden voor iedereen maar is nog eens extra van belang voor minder mobiele en mensen met beperking en voor de oudere inwoners.
- V. Investerings in andere gebouwen kunnen alleen als de ruimtes in de dorpshuizen en sportaccommodaties maximaal bezet zijn.
- VI. Het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid is maatgevend voor investeringen op het gebied van accommodatiebeleid. Elke investeringsaanvraag moet voorzien zijn van een paragraaf duurzaamheid. Zonder verduurzamingsmaatregelen geen investeringssubsidie.
- VII. Een aanvraag voor een investeringssubsidie moet tevens voorzien zijn van een plan dat beschrijft in hoeverre de accommodatie toegankelijk is voor mensen met een beperking (inclusie). Iedereen moet mee kunnen doen.

Kanttekeningen

- Diverse gebouwen zijn niet in eigendom van de gemeente. Hierdoor hebben we geen transparante inzage in de risico's (bijv. investeringen die er aankomen zijn voor ons niet zichtbaar). Sturing is daardoor ook beperkt. Er is draagvlak nodig.
- Subsidie is een instrument om mee te sturen. Maar er is geen garantie dat subsidie altijd naar het gewenste resultaat leidt. Verenigingen zijn autonoom om ook zonder subsidie verder te gaan.

Dit aanvullende kader betekent dat we niet meer inzetten op behoud van alle voorzieningen in een dorp. Dat betekent dat we het huidige aanbod niet in elk dorp hoeven te behouden als er op redelijke afstand een alternatief is. Specialisatie en differentiatie om te komen tot een kwalitatief goed en toekomstbestendig verenigingsleven is de koers voor de komende jaren. Hiermee wordt leegstand van accommodaties zoveel mogelijk tegengegaan en desinvesteringen zoveel mogelijk voorkomen. Aangetoond is dat inwoners voor een kwalitatief goed aanbod of voorziening best wel

verder willen reizen. Maar vooral door de vergrijzing willen we de laatste ontmoetingsfunctie in het dorp in de vorm van het dorps- of kulturhus behouden om elkaar nabij te kunnen blijven ontmoeten.

Ook zetten we met deze aanvullende uitgangspunten in op beter gebruik van onze accommodaties. We hebben oog voor overcapaciteit en bekijken kansen voor multifunctioneel gebruik.

We moeten in 2050 klimaatneutraal zijn. We hebben als tussendoel het Gelders Energie Akkoord ondertekend: in 2030 55% minder CO₂ dan in 1990. Daarom stellen we voorwaarden aan accommodaties als er om gemeentelijke subsidie voor investeringen wordt gevraagd. Deze voorwaarden voldoen tenminste aan de wettelijke eisen en worden indien gewenst aangevuld met concrete gemeentelijke ambities die mogelijk via het duurzaamheidsbeleid worden ontwikkeld.

Een toegankelijkheidstoets moet verenigingen en organisaties meer bewust maken van en enthousiasmeren om aanpassingen te doen die nodig zijn om toegankelijkheid te verbeteren. Dit zodat iedereen mee kan doen als hij of zij dat wil.

Hoofdstuk 3:

Waar gaan we aan werken?

Op basis van de evaluatie en de gesprekken met verenigingen en organisaties hebben we een aantal actiepunten waar we aan willen gaan werken om onze doelen te kunnen bereiken.

Onder algemeen staan de zaken die voor elke vereniging en organisatie van toepassing zijn. Verder zijn de doelstellingen of opdrachten gerangschikt onder dorpshuizen, sport en cultuur.

We verwachten een periode van 5 jaar nodig te hebben om de beschreven doelstellingen gerealiseerd te hebben.

Achter de meeste actiepunten staat een nummering. De nummering uit de evaluatie bij hoofdstuk 1 is gekoppeld aan de actiepunten in dit hoofdstuk. Hierdoor kan je vaststellen hoe de evaluatiepunten omgezet zijn in actiepunten.

Algemeen

Doel: We zetten in op toekomstbestendige en vitale verenigingen en hun sportparken (1, 5 en 6)
Waarom? Door de demografische ontwikkelingen (minder jeugd en vergrijzing) is het nodig meer in te zetten op kwaliteit en verbreding van het aanbod. Daarmee blijven verenigingen aantrekkelijk voor inwoners. Een toekomstbestendige organisatie heeft een toereikend ledenaantal om op alle leeftijdsgroepen die ze bedienen een kwalitatief aanbod te kunnen blijven doen, heeft voldoende bestuurlijke capaciteit, voldoende vrijwilligers, kan financieel nu en in de toekomst aan de verplichtingen voldoen. De vereniging zal daarbij aannemelijk moeten maken dat ze ook hun deel van de investeringen kunnen blijven betalen voor de komende 10 jaar.
Wat gaan we doen? <ul style="list-style-type: none">• Om verbreding en kwaliteit in het aanbod te kunnen behouden of verbeteren, stimuleren we samenwerking op het gebied van sport en cultuur.• Tevens ondersteunen we initiatieven die genomen worden om toekomstbestendig te blijven en worden. Het samengaan tot kernaccommodaties is daarbij een van de mogelijkheden.• We investeren alleen nog in accommodaties die met grote zekerheid toekomstbestendig zijn.
Met welk resultaat? Beter, efficiënter en betaalbaar door: <ul style="list-style-type: none">• Het realiseren van een sterk, vitaal en toekomstbestendig verenigingsleven.• Het behoud van voldoende diversiteit in het aanbod.• Duurzame accommodaties door multifunctioneel gebruik.• Geen desinvesteringen.
Financiële consequentie <ul style="list-style-type: none">• Op termijn een betaalbaar en toekomstbestendig gebruik van accommodaties.

Doel: We werken toe naar toekomstbestendige, toegankelijke en duurzame accommodaties (6, 9, 10 en 11)
Waarom? Accommodaties moeten worden verduurzaamd. Deze ingrepen doe je alleen als je aannemelijk kunt maken dat een accommodatie ook voor de lange termijn (10 jaar of langer) in gebruik blijft. Om de gemeentelijke doelstelling uit het Gelders Energie Akkoord (in 2030 55% minder CO2 te hebben dan in 1990) te kunnen halen is het nodig dat subsidieverzoeken voor investeringen in gebouwen ook verplicht een plan moet bevatten hoe dit wordt bereikt. Voor investeringen in velden kijken we

daarnaast of het plan voldoet aan de op dat moment geldende milieueisen. Anders wordt de aanvraag niet in behandeling genomen.

Ook de toegankelijkheid van accommodaties is daarbij een belangrijk punt. Iedereen moet mee kunnen doen en dat houdt in dat er geen belemmeringen zijn om gebruik te maken van een accommodatie. Dit is van belang aangezien we weten dat de deelname van mensen met een beperking aan sport en cultuur achterblijft in vergelijking met de reguliere deelname.

We zetten in op fysiek toegankelijk maken van accommodaties in samenwerking met gebouweigenaren zodat al onze inwoners met een fysieke, visuele en/of auditieve beperking gebruik kunnen maken van de accommodaties en elkaar kunnen ontmoeten. Beleid op dit terrein is nodig omdat de eisen van het Bouwbesluit voor bestaande gebouwen achterblijft bij die van de eisen aan nieuwe gebouwen.

Wat gaan we doen?

Om te weten of een gebouw toekomst heeft, zal ook de gebruiker toekomstbestendig moeten zijn. Dat betekent dat in deze context vooral ook naar de financiële toekomst van de gebruiker wordt gekeken. Is er een meerjarenonderhoudsplan, is het gebouw goed onderhouden, kan aan de betalingsverplichtingen worden voldaan? Zijn er reserves opgebouwd om risico's op te vangen? Hoe ziet de exploitatie er meerjarig uit. Deze toets is voorwaardelijk voor een investering in een gebouw. Daarbij mag de gebruiker ondersteuning verwachten van de gemeente om het inzicht in de financiën te krijgen.

- Voor investeringsaanvragen wordt het volgende vereist:
 - Een meerjarenonderhoudsplan met inzage in de bestemmingsreserves om inzicht te krijgen in de kosten van onderhoud. Op deze wijze wordt onder andere getoetst of de aanvrager aan de financiële verplichtingen kan voldoen.
 - Een plan gebaseerd op een energiescan hoe de accommodatie wordt verduurzaamd waarbij ook wordt voldaan aan de milieueisen. De energiescan wordt eenmalig gratis aangeboden door de gemeente. Ook het ontzorgingsprogramma van de provincie en SportNLGroen bieden een gratis energiescan aan. Daarbij kan gedacht worden aan minimaal Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG). Op milieu gebied moet worden voldaan aan de eisen voor kunstgrasvelden inzake uitloop van omgevingsvreemde stoffen.
 - Een plan om de toegankelijkheid van de accommodatie te verbeteren op basis van een uitgevoerde scan. Een scan waaruit dat blijkt maakt onderdeel uit van de aanvraag. *(Deze scan kan via de NLKT worden gedaan: <https://keurmerktoegankelijkheid.nl/hoe-werkt-het/> Zij hanteren de NEN-ISO 21542_2012 norm en de integrale toegankelijkheidsstandaard 2018. Verder baseren ze zich op uitgebreid ervaringsdeskundigenonderzoek voor alle gebouwen met publieke functie. Met deze organisatie wordt al samengewerkt voor onze lokale ondernemers. <https://www.bergendal.nl/mkb-ondernemers-aan-de-slag-met-toegankelijkheid>)*
 - Een meerjarenbegroting en jaarrekening met balans
- Deze voorwaarden verwerken in de nadere regeling sportaccommodaties.

Met welk resultaat?

- Inzicht in het gebouwbeheer en de financiële risico's (i.v.m. beroep op subsidie) die dat voor de toekomst geeft. (we vragen de ODRN/VRGZ het maatschappelijk vastgoed te onderzoeken op brandveiligheid gelet op de recente ervaringen en een bijeenkomst te beleggen voor bewustwording van gebruikersonderhoud dat samenhangt met brandveiligheid)
- Bewustwording en actie op het verduurzamen van niet gemeentelijke accommodaties.
- Iedereen kan meedoen doordat er minder of geen fysieke belemmeringen meer zijn. Bewustwording en actie op het toegankelijk maken van niet gemeentelijke accommodaties.

Verenigingen en dorpshuizen krijgen een verbeterplan met praktische tips en handvatten om zelf aan de slag te gaan om hun accommodatie toegankelijk of nog toegankelijker te maken. [Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid | \(keurmerktoegankelijkheid.nl\)](https://www.keurmerktoegankelijkheid.nl)

- Op termijn een betaalbaar en toekomstbestendig gebruik van accommodaties (minder accommodaties waar dat kan maar van een hoge kwaliteit binnen een redelijke afstand).

Financiële consequenties

- Leningen op duurzaamheidsmaatregelen blijven (al dan niet aangepast aan de tijd) gehandhaafd (regeling verduurzaming maatschappelijk vastgoed is er inmiddels).
- Er wordt 25% subsidie verstrekt op alle maatregelen die bij (ver-)nieuwbouw voor een verduurzaamde accommodatie zorgen (regeling verduurzaming maatschappelijk vastgoed). Hiervoor is 1.3 miljoen opgenomen in onze begroting.
- Eenmalig mee subsidiëren van een meerjarig onderhoudsplan (MJOP) en toegankelijkheidstoets wordt mogelijk gemaakt op basis van 80-20% van de kosten. Dit zal in het MIP worden verwerkt bij investeringsaanvragen en anders betaald worden uit projectkosten accommodatiebeleid op de begroting.
- Er is budget in onze begroting voor een gratis energiescan voor maatschappelijk vastgoed.
- In het Meerjareninvesteringsplan is vanaf 2024 rekening gehouden met de effecten van vervanging van vastgoed incl. de wettelijke duurzaamheidseisen die daarmee gemoeid zijn. Ook het prijsniveau is daarop in 2024 aangepast. (en zal jaarlijks meelopen met de inflatiecorrectie).
- Voor toegankelijkheid van de accommodatie wordt gedacht aan een lening op een deel van de kosten na aftrek van subsidies door derden (bijvoorbeeld: Oranjefonds, provincie Gelderland (<https://www.gelderland.nl/subsidies/leefbaarheid-aanpassingen-gemeenschapsvoorziening>) en de subsidieregeling Stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties die een deel van de kosten voor onderhoud, investeringen en duurzaamheid vergoedt bij sportaccommodaties).

Doel: We faciliteren en ondersteunen onze vrijwilligersbesturen (18 en 19)

Waarom?

Besturen van verenigingen, stichtingen en dorpshuizen geven aan dat het besturen en beheren van de accommodaties steeds complexer wordt. Vrijwilligers moeten steeds meer weten van nieuwe wetgeving (WBTR en AVG), gebouwbeheer, exploitatie, duurzaamheid en toegankelijkheid en horeca. Dit vraagt van besturen om steeds meer professionele kennis en vaardigheden. Verenigingen, stichtingen en dorpshuizen geven daarbij aan dat zij moeite hebben om capabele bestuursleden te vinden. Uit de gesprekken blijkt dat verenigingen, stichtingen en dorpshuizen veelal dezelfde uitdagingen hebben waar zij (gezamenlijk) aan willen werken. Het intensiveren van samenwerking en delen van expertise en menskracht kan tot wederzijdse voordelen leiden. Dat kan geografisch binnen het dorp of binnen één discipline.

Wij vinden het belangrijk om aandacht te hebben voor het creëren en behouden van sterke verenigingsbesturen.

Sinds 1 juli 2021 moet elke stichting en vereniging voldoen aan de WBTR: de Wet Toezicht en Bestuur Rechtsvormen. De bedoeling van de wet is dat ieder bestuur op papier zet welke afspraken zij gemaakt hebben over goed bestuur en zorgvuldig handelen als bestuur. Er zitten een aantal verplichtingen aan, en een aantal adviezen.

Wat gaan we doen?

- Pilot georganiseerd door RVVB (Register voor Verenigingsbestuurders).
- Een speciale WBTR-werkbijeenkomst georganiseerd door het Vrijwilligerssteunpunt
- De gemeente faciliteert minimaal eens per jaar een bijeenkomst tussen de sport-, cultuurverenigingen en dorpshuizen om in gesprek te gaan over kennisuitwisseling,

samenwerking, ondersteuningsvragen. Bijv. op het gebied van gebouwbeheer, financiën, onderhoud, juridische zaken en verduurzaming.

- Op basis van de gesprekken bepalen we gezamenlijk welke ideeën kansrijk zijn en ondersteunen we in het uitwerken van ideeën vanuit vrijwilligerssteunpunt en/of verenigingsondersteuning lokaal sportakkoord.
- Genoemde ideeën:
 - Overkoepelend bestuur bij tennis (minder bestuursleden nodig)
 - Gezamenlijke inkoop
 - Kennisbank voor dorpshuizen
 - Gezamenlijk opleiden van vrijwillig kader

Met welk resultaat?

- Het creëren van een sterk en vitaal verenigingsleven door kennisoverdracht en ondersteuning aan besturen.
- Besturen die voldoen aan de WBTR-eisen
- Bestuurskracht blijft op peil of neemt toe
- Meer samenwerking tussen besturen van verenigingen en stichtingen
- Vrijwillige besturen voelen zich ondersteund
- Vrijwilligers zijn meer bereid bestuurslid te worden

Financiële consequenties

1. Deelname aan de pilot en de WBTR werkbijeenkomst is gratis voor verenigingen.
2. Verenigingen en dorpshuizen met een goed idee over nauwere bestuurlijke samenwerking kunnen voor financiële ondersteuning en uitwerking van het idee een aanvraag indienen in het kader van het Sport- en Beweegakkoord en de nieuwe nota vrijwilligerswerk 2022-2026.
3. Vanuit de nota vrijwilligersbeleid is er een jaarlijks budget beschikbaar van 10.000 euro voor ondersteuning van vrijwilligers(organisaties). Verder hebben we voor de sport vanuit het Sportakkoord een budget aan 'services' beschikbaar die we ter ondersteuning van sportclubs kunnen inzetten.

Doel: We werken het bestaande meerjarig investeringsplan van de gemeente elk jaar bij (punt 9)

Waarom?

Wettelijke vereisten voor veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en milieu voor gebouwen en velden nemen toe en vragen om aanvullende maatregelen en bouwkundige aanpassingen of extra beheersmaatregelen die extra investeringen vragen.

Naast prijsontwikkelingen en de eisen die worden gesteld aan gebouwen en velden zijn er ook ontwikkelingen in accommodatiegebruik die verwerkt dienen te worden in het meerjarig investeringsplan. Het samengaan van twee clubs en gebruik maken van één accommodatie is van invloed op de investeringsvraag in de toekomst. (bijv. samengaan SVO voetbal en VVLK). Het is van belang om het meerjarig investeringsplan jaarlijks aan te passen en daarmee rekening te houden met prijsontwikkelingen, kwaliteitseisen voortvloed uit wettelijke vereisten en ontwikkelingen in accommodatiebehoefte.

Vervanging van (bijv. ouder-) maatschappelijk vastgoed wat niet van de gemeente is kan eveneens een financieel beslag op onze begroting leggen via het maatwerkregime van het accommodatiebeleid. Deze risico's zijn niet in beeld maar komen wel steeds beter in beeld door de aangescherpte criteria voor investeringssubsidies zoals een meerjarenonderhoudsplan. Hierdoor kunnen we inschatten wanneer een vervangingsvraag actueel gaat worden.

Wat gaan we doen?

- Jaarlijks bijwerken van het meerjarig investeringsplan op basis van prijsontwikkelingen, aanvullende kwaliteitseisen voortkomend uit wet en regelgeving voor gebouwen/velden.
- Jaarlijks bijwerken van meerjarig investeringsplan op basis van accommodatiebehoefte bij de sportaccommodaties.

- We nemen de risico's voor vervanging van maatschappelijk vastgoed die geen eigendom van de gemeente zijn op in de risicoparagraaf. (hier gaat het om de dorpshuizen en ander vastgoed wat niet eigendom van de gemeente is en onder het maatwerkregime valt.)

Met welk resultaat?

- Realistisch meerjarig investeringsplan
- Een waarschuwing dat onverwachte investeringsvragen kunnen volgen als gevolg van vervanging van maatschappelijk vastgoed dat geen eigendom is van de gemeente.

Financiële consequentie?

- In de begroting 2024 is al rekening gehouden met een flinke stijging van de investeringskosten. Jaarlijks indexeren we de kosten op basis van de prijs- en loonontwikkelingen.

Doel: Een minimale ledengrens en een deskundigenrapport als eis toevoegen bij investeringssubsidies (6)

Waarom?

Behalve bij jaarlijkse activiteitensubsidies kennen we geen ledendrempel voor subsidies in (sport)accommodaties. We toetsen een aanvraag voor investeringssubsidie op basis van aantal toets criteria, waarbij de bewijslast bij de vereniging ligt. Het gaat om de volgende criteria:

- De vereniging moet levensvatbaar zijn voor minimaal 5 jaar (voldoende spelende leden en financieel aan zijn verplichtingen kunnen voldoen).
- De vervanging moet noodzakelijk zijn.
- Voor de bepaling van de velden- en kleedkamer capaciteit die nodig is wordt getoetst aan de door ons op basis van de sportbonden vastgestelde norm.

Voor investeringen wegen we wel de ledenontwikkeling mee maar een hard criterium wordt niet gesteld. Het ledenaantal bepaalt vaak mede of een vereniging vitaal en toekomstbestendig is en ook op sportief gebied aan haar verplichtingen kan voldoen. Ook het aantal jeugdleden kan daarbij een rol spelen. Een vitale vereniging voor de toekomst is van belang om het sportpark te kunnen blijven gebruiken en te onderhouden.

Investeringen in gebouwen (zoals kleedkamers), velden en attributen (bijv. hekwerken) zijn voor de lange termijn. Voor velden gaat het dan om een afschrijvingstermijn tussen de 15-30 jaar en voor kleedkamers 40 jaar.

Het voorstel is om een bepaald ledenaantal als ondergrens toe te voegen voor investeringssubsidies waardoor in combinatie met de andere criteria (zoals kunnen voldoen aan de financiële verplichtingen) de toekomstbestendigheid en vitaliteit en blijvend gebruik van de accommodatie beter kan worden gegarandeerd. Hiermee kunnen we beter sturen op toekomstbestendigheid en vitaliteit van verenigingen.

De gedachten gaan daarbij uit naar de volgende ledencriteria voor het geven van subsidies voor accommodaties:

- Voetbalverenigingen moeten minimaal 200 spelende leden hebben om voor een investeringssubsidie in aanmerking te komen.
(Op basis van de ledenaantallen op 1 augustus 2023, valt er 1 vereniging met eigen accommodatie onder deze grens).
- Tennisverenigingen moeten minimaal 90 spelende leden hebben om voor een investeringssubsidie in aanmerking te komen.
(Op basis van de ledenaantallen op 1 augustus 2023, is er 1 vereniging die net boven deze grens zit met een eigen accommodatie.)
- Korfbalverenigingen moeten minimaal 100 spelende leden hebben om voor een investeringssubsidie in aanmerking te komen.
(Op basis van de ledenaantallen op 1 augustus 2023, valt er 1 vereniging met eigen accommodatie onder deze grens.)
- Muziekverenigingen moeten minimaal 25 spelende leden hebben om voor een investeringssubsidie in aanmerking te komen.
(Op basis van de ledenaantallen op 1 augustus 2023, vallen er geen verenigingen met een eigen accommodatie onder deze grens.)

Tot slot een aanvulling op het noodzakelijkheids criterium. Het noodzakelijkheids criterium tot vervanging moet worden vastgelegd door een deskundigenrapport door de aanvrager. Hieruit moet blijken dat de slechte/matige conditie zodanig is dat onderhoud geen redelijk resultaat oplevert in kosten ten opzichte van de levensduurverlenging.

Wat gaan we doen?

- Op basis van huidige ledenaantallen van verenigingen een ondergrens invoeren voor investeringssubsidies en deze te verwerken in de nadere regeling sportaccommodaties.
- Op korte termijn de hierop aangepaste nadere regeling sportaccommodaties voor inspraak vrijgeven en hierover in gesprek gaan.
- Deskundigenrapport door aanvrager laten opstellen om noodzaak investering vast te stellen.

Met welk resultaat?

- Meer mogelijkheden tot sturing op toekomstbestendigheid en vitaliteit van verenigingen en daarmee op blijvend gebruik van accommodaties naar de toekomst.
- Door kritischer te toetsen op vitaliteit/toekomstbestendigheid van de verenigingen/accommodaties worden desinvesteringen voorkomen.
- Noodzakelijkheid investering is met deskundigenrapport beter vast te stellen.

Financiële consequentie

- Indien de ondergrens van het ledenaantal wordt aangepast kan dit leiden tot minder investeringssubsidies aan de gemeentelijke kant.
- Voor verenigingen die door de opgeworpen drempel niet meer in aanmerking komen voor een investeringssubsidie betekent dit dat zij de investering in de accommodatie zelf zullen moeten financieren of de samenwerking met een andere vereniging moeten opzoeken.
- Het deskundigenrapport zal worden vergoed bij een succesvolle aanvraag tot subsidie.

Doel: We ondersteunen onze verenigingen bij verduurzaming accommodaties (punt 10)

Waarom?

In gesprekken met verenigingen en stichtingen kwam de behoefte naar voren om ondersteund te worden in het vraagstuk van verduurzaming van hun accommodatie. We zien dat de wettelijke eisen rondom duurzaamheid en duurzaam beheer van een accommodaties steeds verder worden aangescherpt. Vrijwilligers moeten daarom ondersteund worden om de doelen uit het Gelders Energie Akkoord (in 2030 55% minder CO2 dan in 1990) en klimaatneutraal in 2050 te kunnen halen. Verduurzaming helpt tevens de accommodatie toekomstbestendig te maken. Hiervoor is in december 2023 een regeling door de raad vastgesteld.

Wat gaan we doen?

- Informatiebijeenkomsten voor verenigingen en stichtingen over verduurzaming van hun (sport-)accommodatie.
- Kennissessies die provinciaal en landelijk op dit thema georganiseerd worden brengen we onder de aandacht van bestuurders. Wanneer we dat nodig achten organiseren we ook eigen sessies voor bestuurders op dit thema..

Met welk resultaat?

- Het vergroten van de kennis bij clubs en gebouw eigenaren over mogelijkheden van verduurzaming van hun accommodatie en de mogelijkheden om daarvoor financiering te kunnen krijgen.

Financiële consequentie?

- Er is inmiddels een regeling verduurzaming maatschappelijk vastgoed in december 2023 vastgesteld waar verenigingen en stichtingen 25% gemeentelijke subsidie kunnen ontvangen. De totale kosten van 1.3 miljoen zijn in de begroting verwerkt.
- De ondersteuningskosten zijn beperkt als wordt aangesloten bij kennissessies die door derden (provincie, DKK enz.) al worden georganiseerd. Indien besloten wordt zelf een kennissessie te organiseren (bijv. door onze aanjagers duurzaamheid) kunnen hier wel kosten aan verbonden zijn.

Deze kunnen uit de budgetten voor duurzaamheid, het bestaande budget projectkosten accommodatiebeleid of uit bestaande budget sportstimulering onderdeel verenigingsondersteuning worden betaald.

Doel: We onderzoeken of een wijziging van de subsidiegrondslag van jeugdleden naar alle spelende leden gewenst is (punt 20)

Waarom?

De gemeente subsidieert activiteiten. Voor deze activiteiten is vaak ook een accommodatie nodig. De subsidie is een bijdrage in de kosten voor de activiteit maar ook voor onderhoud van de accommodatie. Subsidie is als basis een aanvulling op de eigen inkomsten zoals contributies en sponsorgelden. Bij sportverenigingen en individueel muziekonderwijs subsidiëren we hoofdzakelijk op basis van jeugdleden. De gedachte daarachter is hiermee de jeugd te stimuleren deel te nemen aan de activiteiten en meer te bewegen. Jeugd heeft veelal geen of weinig inkomen en subsidie is hiervoor een stuk compensatie. Het is de gedachte dat volwassenen sportbeoefening uit hun eigen inkomen kunnen betalen.

Daarnaast subsidieert de gemeente 80% van de investeringskosten voor de sportaccommodatie. Dat geldt voor alle spelende leden. Dus ook voor de volwassen spelende leden en dus niet alleen voor de jeugd.

Uit de evaluatie komt naar voren dat het inwoneraantal ongeveer gelijk blijft, maar dat er een duidelijke verschuiving in de samenstelling van de bevolking zichtbaar is, namelijk van jong naar ouder en oud. Ook daalt het subsidiebedrag dat verenigingen ontvangen op basis van jeugdleden de laatste jaren omdat het aantal jeugdigen is afgenomen. Wel stabiliseert dat aantal vanaf 2023/2024.

Sportverenigingen en muziekverenigingen hebben ons verzocht om de subsidie te verbreden van actieve jeugdleden naar alle actief spelende leden. Argumentatie die zij hiervoor aanhalen is dat:

- Spelende volwassenen leden een groep is die de velden het meest gebruikt en daarmee het meest belast. Dit is van invloed op het jaarlijkse onderhoud van de velden;
- Het een extra stimulans kan zijn om zich nadrukkelijker te richten op de volwassen doelgroep en daarvoor specifiek aanbod te ontwikkelen. Denk aan het opzetten van walking sports voor 65-plussers. Of muziekles om weer makkelijker te kunnen instromen.
- Deze wijziging aansluit bij de demografische ontwikkeling (vergrijzing) in de gemeente.
- Dit zorgt voor een stabielere subsidie die bijdraagt aan de toekomstbestendigheid van de verenigingen en dus ook de accommodatie.

Wat gaan we doen?

- Doorrekenen implicaties per sportclub/muziekvereniging wat een wijziging van de grondslag van jaarlijkse subsidie van spelende jeugd naar alle spelende leden gaat betekenen.
- In samenspraak met de verenigingen deze voorgenomen wijziging van subsidiebeleid doorspreken.

Met welk resultaat?

- De nadere regeling sportverenigingen en die voor individueel muziekonderwijs wordt aangepast als er voldoende draagvlak is en dit past binnen het financiële kader van de gemeente.

Financiële consequentie

- Het anders inrichten van de nadere regelingen sportverenigingen en muziekonderwijs heeft mogelijk wel herverdeeffecten tot gevolg en kan dus financiële consequenties voor de sportverenigingen en muziekonderwijs hebben..

Dorpshuizen

Inleiding

We hebben 12 dorpshuizen in onze gemeente. Dat is inclusief de Mallemolen dat inmiddels ook omgevormd is tot dorpshuis. (Zie bijlage 2 met kaart blz. 37). Tien daarvan worden door een vrijwilligersbestuur bestuurd. De enige uitzondering is Den Ienloop in Millingen die door een externe beheerder door de gemeente worden geëxploiteerd. Het kulturhus in Leuth is wel eigendom van de gemeente maar is in beheer bij een stichting met een vrijwilligersbestuur. Voor het onlangs aangekochte en vanaf 2025 in eigendom komende dorpshuis De Sleutel moet het beheermodel nog worden uitgewerkt. Op dit moment is het beheer in handen van de muziekvereniging.

De dorpshuizen kennen een grote diversiteit in de bekostiging. Dat heeft grotendeels te maken met de ontstaansgeschiedenis. Drie dorpshuizen ontvangen jaarlijks een subsidie in het exploitatietekort (De Mallemolen en Op de Heuvel in Groesbeek en Kulturhus Leuth). Twee dorpshuizen hebben geen rechtstreekse jaarlijkse subsidie in de exploitatie en zijn voor investeringssubsidies in het gebouw ook nog nooit gesubsidieerd (De Sprong, De Slenk). De meeste dorpshuizen hebben vaak wel een investeringssubsidie ontvangen voor de aanpassing of oprichting van het gebouw. De meeste vallen terug aan de gemeente als ze niet meer als zodanig in gebruik zijn.

De participatiesamenleving en de wens om meer naar elkaar om te kijken en betrokken te blijven bij de gemeenschap maakt dat een fysieke ontmoetingsplek in de directe omgeving belangrijk is. Zeker als door vertrek van café, buurtwinkel en of bankkantoor kaalslag aan voorzieningen heeft plaatsgevonden. Door de vergrijzing is het laatste ontmoetingspunt in de wijk ook steeds belangrijker aan het worden. Om dit belang te onderstrepen zouden zoveel mogelijk activiteiten in dorps- en gemeenschapshuizen hun plek moeten hebben om nabij te kunnen ontmoeten. Ook kan het een uitvalbasis zijn voor ondersteuning zoals het sociaal wijkteam. Het bevorderen van de 'sociale samenhang' in het dorp of in de wijk vormt dan ook een belangrijk doel. Behoud van dorpshuizen om nabij te ontmoeten is en blijft daarom speerpunt van beleid.

Dit uitgangspunt voor ontmoeten is ook leidend voor ontwikkelingen in de markt. Als gemeente wil je belangrijke ontmoetingspunten voor verenigingen en inwoners in een dorp graag behouden. Als eigenaren van deze gebouwen (bijv. een woningbouwvereniging, het bisdom) deze willen verkopen dan zal afgewogen moeten worden of deze door de gemeente zullen worden aangekocht.

Uit de evaluatie blijkt dat het steeds ingewikkelder wordt een dorpshuis door vrijwilligers te laten besturen en exploiteren. Beschikbaarheid van vrijwilligers met veel vrije tijd en kennis van zaken spelen daarbij ook een belangrijke rol.

Het bundelen van voorzieningen in het dorpshuis die vaak midden in het dorp staat kan de exploitatie gunstig beïnvloeden. Daarnaast is het ondersteunen van vrijwilligersbesturen van groot belang om de exploitatie op een verantwoorde wijze te kunnen blijven doen.

In het gesprek dat met de dorpshuizen is gevoerd over de evaluatie komt naar voren dat ze in het algemeen gesproken tevreden zijn over het gevoerde accommodatiebeleid. Vooral het maatwerk en het belang dat de gemeente hecht aan dorpshuizen wordt positief beoordeeld.

De volgende kansen of verbeteringen moeten aandacht krijgen.

Bedreigingen die beleidsmatig aandacht verdienen

- Financiën (geen zicht op onderhoud, inkomstenderving door minder gebruikers, hoge lasten van investeringen zoals door verduurzaming)

- Gebrek aan kennis over wettelijke voorschriften voor gebouw (energiearm/ventilatie, duurzaamheid)
- Gebrek aan vrijwilligers en vrijwilligers met voldoende kennis om te besturen
- Mogelijkheden om zaken te kunnen organiseren (bijv. ruimere vergunningen)

Kansen en toekomst

- Met activiteiten inspelen op vergrijzing
- Huiskamer van het dorp worden
- Tarieven (bijv. van dorpshuizen onderling) afstemmen om concurrentie te voorkomen
- Samenwerking met andere dorpshuizen op kennisuitwisseling (regie gemeente)
- Samenwerking met verenigingen uit het dorp
- Dorpsagenda en de daaruit komende behoeftes

Actiepunten

Doel: Informatie-uitwisseling voor en kennisoverdracht aan dorpshuizen als ondersteuning voor het functioneren (punt 18)
<p>Waarom?</p> <p>In de gesprekken met de dorpshuizen kwam de behoefte naar voren om op thema's ondersteuning te krijgen. Maar ook is gevraagd om kennis onderling uit te wisselen en samen te werken. Het krijgen van vrijwilligers voor bestuursfuncties is lastig. En zeker als ze ook nog een bepaalde kennis moeten hebben. Daarom is en blijft het belangrijk vrijwilligersbesturen te helpen met kennis en ondersteuning vanuit de gemeente. Dat kan via het vrijwilligerssteunpunt maar ook rechtstreeks.</p> <p><i>Kanttekening:</i> <i>De ondersteuning aan dorpshuizen krijgt hier extra aandacht omdat ze niet als verenigingen een potentiële achterban in de vorm van leden hebben. Hierdoor is het lastiger een klankbord te hebben of kennis achter de hand te hebben.</i></p>
<p>Wat gaan we doen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minimaal één keer per jaar organiseren de bestuurders van de dorpshuizen met ondersteuning van de gemeente een bijeenkomst met alle dorpshuizen enz. • Daarnaast kunnen themabijeenkomsten worden georganiseerd op het gebied van gebouwbeheer, onderhoud, tarieven, financiën, verduurzaming, klimaat e.d. al naar gelang de behoefte daaraan.
<p>Met welk resultaat?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Versterken van de kennis en ondersteuning van vrijwilligersbesturen van dorpshuizen waarbij risico's voor de toekomst sneller kunnen worden opgelost.
<p>Financiële gevolgen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzet van de ambtelijke organisatie vergt menskracht. • Het inhuren van deskundigen om kennis over te dragen zullen kosten met zich meebrengen. Via het vrijwilligerssteunpunt is hiervoor € 10.000,- beschikbaar in de begroting.

Doel: Om zicht te krijgen op de staat van onderhoud is bij een investeringsaanvraag bij de gemeente een meerjarenonderhoudsplan dat vertaald is in een meerjarenbegroting vereist (punt 18 en 19)
<p>Waarom?</p> <p>De gemeente hecht groot belang aan de bestaanszekerheid van dorpshuizen. Deze gebouwen zijn vaak niet in eigendom van de gemeente waardoor er slecht zicht is op eventuele investeringen in de toekomst. Ervaring leert dat besturen aankloppen bij de gemeente als ze in financieel zwaar weer verkeren. Het gaat dan om grote bedragen waarmee ook de gemeente geen rekening heeft gehouden. We willen daarom deze risico's in beeld krijgen door bij alle dorpshuizen aan te dringen op een actueel (max. 5 jaar) meerjarenonderhoudsplan dat ook financieel is vertaald in de reguliere exploitatie. Door middel van een</p>

meerjarenonderhoudsplan krijgt het bestuur van het dorpshuis zicht op wanneer onderhoud plaats moet vinden en wat de kosten hiervan zullen zijn. Dit stelt ze daarmee in staat tijdig voldoende te reserveren voor het benodigde onderhoud en waarborgt daarmee een gezonde financiële positie voor de toekomst.

Samen met de besturen willen we in gesprek gaan en onderzoeken hoe we hier als gemeente meer inzicht in krijgen waardoor eventuele investeringsaanvragen of exploitatieproblemen tijdig kunnen worden gesignaleerd en mogelijk voorkomen kunnen worden. De gemeente wordt dan niet meer verrast met investeringsaanvragen waarmee geen rekening is gehouden in de gemeentebegroting.

Tot slot is en blijft het hebben van een meerjarenonderhoudsplan en de doorvertaling daarvan in de exploitatie een verantwoordelijkheid van het bestuur van elk dorpshuis.

Wat gaan we doen?

- Voor zover het ontbreekt ondersteunen we bij het (laten) opstellen van een meerjarenonderhoudsplan voor dorpshuizen.
- Analyse op basis van ontvangen meerjarenonderhoudsplannen over onderhoudsstaat van de gebouwen en financiële effecten op de exploitatie.
- In beeld brengen waar en in hoeverre de gemeente financiële ondersteuning moet bieden voor het in stand houden van een dorpshuis (bijv. subsidieregeling)
- (Vervangings-)investeringen zijn niet vrijblijvend. De gemeente vraagt (voor zover nog niet geregeld) een tegenprestatie dat het gebouw “om niet” wordt terug geleverd aan de gemeente zodra het gebouw niet meer als dorpshuis of verenigingsgebouw in gebruik is.

Met welk resultaat?

- Verenigingen en dorpshuizen hebben een meerjarenonderhoudsplan dat is verwerkt in de reguliere exploitatie waardoor ze tijdig kunnen reserveren voor grote uitgaven en daardoor minder snel in de financiële problemen komen.
- Gemeente krijgt inzicht in de kwaliteit van de accommodaties in de gemeente.
- Gemeente heeft inzicht in mogelijke financiële risico's bij dorpshuizen en kunnen daarop desgewenst tijdig maatregelen nemen. .

Financiële consequenties

- Aan het begeleiden bij het opstellen van het meerjarenonderhoudsplan zijn kosten verbonden bestaande uit begeleiding bij het (laten) opstellen meerjarenonderhoudsplan en de effecten op de exploitatie. De kosten worden door de gemeente eenmalig vergoed voor 80% bij een succesvolle investeringsaanvraag. In het MIP wordt hier rekening mee gehouden vanaf 2025. Daarnaast is het budget projectkosten accommodatiebeleid beschikbaar om gefaseerd de kosten voor een meerjarenonderhoudsplan eenmalig te subsidiëren als nog geen sprake zal zijn van een investeringsaanvraag.

Sport

Inleiding.

Uit de evaluatie blijkt onder andere dat de samenstelling van de bevolking in Berg en Dal wezenlijk anders zal zijn in de toekomst. Meer ouderen en minder jongeren. Dat betekent ook een verandering voor het soort activiteiten en de behoefte aan accommodaties.

De sportdeelname groeit, maar het georganiseerd sporten daalt over het algemeen. Bij de tennis en korfbal zien we een stabiel ledenaantal dat soms licht groeiend is. Alleen bij de voetbal daalt het aantal leden de laatste jaren. De gezamenlijke ambities van en voor de sport staan geformuleerd in ons Lokaal Sport- en Bewegakkoord. Dit akkoord is tot stand gekomen in samenspraak met verenigingen en andere organisaties. Met dit akkoord werken we aan gezamenlijk aan het versterken van het sport- en beweeg klimaat gevormd door onze sportinfrastructuur en het verenigingsleven. De acties uit dit accommodatiebeleid dragen bij aan het behalen van onderstaande ambities uit het akkoord:

- stimuleren van kwetsbare groepen om te sporten en bewegen, waaronder mensen met een beperking;
- versterken van verenigingen tot vitale sportverenigingen met een financiële en organisatorische basis op orde.
- multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties en
- en een openbare ruimte die uitdaagt tot bewegen en sporten.

Actiepunten algemeen specifiek voor sport

Doel: Stimuleren multifunctioneel gebruik toekomstbestendige sportaccommodaties (punt 1 en 21)
Waarom? Toekomstbestendigheid, kwaliteit, diversiteit naast beter, efficiënter en financieel verantwoord zijn kernwaarden voor de samenwerking met verenigingen nu en in de toekomst. Daarbij past ook dat we multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties willen stimuleren. Dit komt de kwaliteit, betaalbaarheid en toekomstbestendigheid en vitaliteit van verenigingen ten goede. Meer multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties is één van de doelen uit het <i>Lokaal Sport- en Bewegakkoord</i> waar verenigingen en gemeente gezamenlijk mee aan de slag zijn. Bovendien kan het aanzetten tot meer bewegen; een ander doel uit het lokaal Sportakkoord. Ook inwoners geven aan dat zij het een goed idee vinden dat sportaccommodaties ook voor andere activiteiten worden gebruikt zo blijkt uit de enquête toekomstwijzer Omgevingswet. De sportverenigingen/stichtingen hebben de ambitie om hun accommodatie meer multifunctioneel te gebruiken, maar lopen daarbij soms tegen belemmeringen aan. Het bestemmingsplan beperkt hen in multifunctioneel gebruik. De bestemmingsplannen laten namelijk enkel sport gerelateerde zaken toe en daaraan verbonden nevengebruik.
Wat gaan we doen? <ul style="list-style-type: none">• Op basis van de concrete vraag meedenken hoe belemmeringen van sportclubs voor multifunctioneel gebruik zijn op te lossen. Daarin in eerste aanleg focus op beperkingen in bestemmingsplan of recht van erfpacht/opstal.• We ondersteunen verenigingen/stichtingen die de ambitie hebben om hun sportaccommodatie meer multifunctioneel te gebruiken. We helpen daarbij om andere gebruikersgroepen te betrekken om de sportaccommodatie meer te gebruiken en denken mee over eventuele aanpassingen die nodig zijn aan het gebouw om nieuwe activiteiten uit te voeren;• Nieuwe (beweeg-)initiatieven als padel en beachvolleybal proberen we zoveel mogelijk te koppelen aan bestaande sportaccommodaties om daarmee het multifunctioneel gebruik van accommodaties te vergroten.
Met welk resultaat?

- De gebruiksmogelijkheden van in de basis ook voor de toekomst noodzakelijke sportaccommodaties worden vergroot (voorbeeld is Padel).
- Door vergroting van gebruiksmogelijkheden worden verenigingen in staat gesteld om extra activiteiten te organiseren en/of toe te staan op hun sportaccommodatie waardoor de vereniging wordt versterkt door:
 - Ledengroei
 - Financiële stabiliteit
 - Meer kader voor bestuur en vrijwilligersfuncties

Financiële consequenties

Hier wordt vooral de ruimtelijke component bedoeld en heeft dus geen directe financiële gevolgen. Multifunctioneel gebruik heeft wel positieve gevolgen op de financiële weerbaarheid van verenigingen. Voor aanpassingen aan sportaccommodaties en buitenruimte benodigd voor nieuwe activiteiten kan een aanvraag worden ingediend bij provincie voor subsidie vanuit de regeling *leefbaarheid, aanpassingen gemeenschapsvoorzieningen*. De aanvraag dient dan wel te voldoen aan gestelde voorwaarden. Investerings die onder de nadere regeling sportaccommodaties vallen worden eventueel via die regeling vergoed.

Doel: Onderzoek naar een verplichte onafhankelijke financiële toets bij de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) bij investeringssubsidies om desinvesteringen te voorkomen (punt 1 en 5)

Waarom?

Op dit moment toetsen we zelf op financiële toekomstbestendigheid van een vereniging voor de komende 5 jaar. Daarvoor vragen we financiële gegevens op. Omdat de gemeente ook belanghebbende is heeft het een voordeel dat onafhankelijk te laten toetsen. Is de continuïteit van de vereniging voldoende gewaarborgd? Hoe is de financiële situatie? Past de begroting bij de verwachte ledenontwikkeling? Zijn de begrote sponsor- en kantineopbrengsten realistisch?

Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) kan van meerwaarde zijn in toetsing van de financiële haalbaarheid aangezien zij:

- Beschikt over jaarcijfers van ruim 1500 sportorganisaties die zij jaarlijks ontvangt. Hiermee is veel kennis aanwezig over exploitaties van sportclubs inclusief trends op landelijk en regionaal niveau. Met deze kennis is SWS in staat een begroting van een specifieke sportclub op haalbaarheid te beoordelen en jaarcijfers van verenigingen op waarde te schatten.
- Veel ervaring heeft in het uitbrengen van advies aan gemeenten over financiële haalbaarheid van investeringen in sportaccommodaties.
- Als derde partij een onafhankelijke toets kan uitvoeren wat een zuiver beeld geeft van de levensvatbaarheid van de vereniging.

Wat gaan we doen?

- Met SWS afspraken maken over wijze waarop wordt getoetst en welke elementen hierin worden meegenomen.
- SWS-toets verwerken in de nadere regeling sportaccommodaties als voorwaarde voor toekenning van de investeringssubsidie.

Met welk resultaat?

- Investeringsaanvragen voor sportaccommodaties zijn onafhankelijk getoetst op financiële haalbaarheid.
- Tijdige signalering of de levensvatbaarheid van de vereniging in het geding is. Dat wordt dan meegenomen in beoordeling van de aanvraag.

Financiële consequenties

- Aan financiële toetsing vanuit Stichting Waarborg Fonds sport zijn kosten verbonden. De kosten zijn afhankelijk van de afspraken die worden gemaakt over wijze waarop wordt getoetst en welke elementen hierin worden meegenomen. Verder hangt dit af van aantal

investeringsvragen dat moet worden beoordeeld. De kosten hiervan worden dan meegenomen bij de investeringsaanvraag van een vereniging.

Doel: We stimuleren nieuwe sportieve en technologische ontwikkelingen die een bijdrage leveren aan een sterk verenigingsleven en meer bewegen (punt 12)

Waarom?

Het sportlandschap wordt continu verrijkt met nieuwe bewegingsvormen en nieuwe accommodaties, waarvan sommige een structurele plek krijgen en anderen weer verdwijnen. Opkomende nieuwe sportvormen passen niet altijd binnen ons huidige beleidskader, te weten de *Nadere regeling sportaccommodaties*.

We zien daarnaast ook veel technologische ontwikkelingen en innovaties die hun toepassing kunnen vinden binnen sportaccommodaties en een bijdrage kunnen leveren aan toekomstbestendige sportaccommodaties. Een technologische ontwikkeling die we als kansrijk zien voor (binnen)sport is projectie (op de grond en muur van lijnen enz.). Verwachte opbrengsten hiervan zijn een bredere inzet van de accommodatie en het binden van nieuwe doelgroepen.

Het is aan ons om te bekijken en te beoordelen of deze sportieve en technologische ontwikkelingen van meerwaarde zijn voor onze sportaccommodaties en/of deze ontwikkelingen een bijdrage leveren aan het in beweging krijgen van onze inwoners.

Om een goede afweging te kunnen maken welke nieuwe beweegactiviteiten we willen faciliteren, hebben we een afwegingskader ontwikkeld om beweeginitiatieven te beoordelen.

Dit afwegingskader heeft de volgende criteria:

- a. heeft of krijgt een nieuwe beweegactiviteit een blijvende plek in het sport- en beweeglandschap,
- b. geeft de activiteit invulling aan een niet ingevulde maar substantiële sportbehoefte en
- c. is gemeentelijke ondersteuning nodig.

Het model dat is ontwikkeld is gebaseerd op de sportificatie-methode van het Mulier Instituut:

<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=8669&m=1521197299&action=file.download>

Wat gaan we doen?

- We hanteren het ontwikkelde afwegingskader bij nieuwe beweegactiviteiten die aan ons ondersteuning vragen om zo een afgewogen besluit te kunnen nemen of en op welke manier we de activiteit willen ondersteunen (zie bijlage 1 voor het afwegingskader).
- We onderzoeken de kansen die de sportieve en technologische ontwikkelingen bieden voor het beter benutten van onze (binnen)sportaccommodaties. Daarbij kijken we als eerste naar de kansen van projectie voor binnensport.

Met welk resultaat?

- Nieuwe sportmogelijkheden moeten meer mensen aan het bewegen krijgen. Dit is de hoofddoelstelling van het lokaal sportakkoord.

Financiële consequenties

- Voor projectie in binnensportaccommodaties is een beamer nodig. Dit brengt kosten met zich mee. De exacte kosten hangen af van de keuzes die hierin worden gemaakt voor wat betreft financiering. Hiervoor zal een apart voorstel worden uitgewerkt als we hierin gaan voorzien. De overige voorstellen hebben geen financiële consequenties.

Doel: We stimuleren dat er voldoende ruimte voor sport, spelen en bewegen in de openbare ruimte is (punt 7 en 12)

Waarom?

Uit de evaluatie blijkt een toename van het sporten. Maar een afname van georganiseerd sporten. Dit zie je onder andere terug in een toename van individuele sporten als wandelen, fietsen en mountainbiken.

Om wandelen, fietsen en mountainbiken te faciliteren en te stimuleren vraagt dit om aantrekkelijke routes.

Uit de enquête toekomstwijzer Berg en Dal blijkt dat inwoners voldoende en goede voorzieningen voor sport, spelen en bewegen ook belangrijk vinden. Men geeft daarbij concreet aan dat:

- 60% van ondervraagden wil wandel- en fietsroutes verbeteren.
- Meest genoemd aandachtspunt bij inrichting woonstraten zijn bomen en planten (75%) daarna volgt spelen en ontmoeten (50%).

Voorzieningen voor lopen, fietsen, spelen en sporten zorgen voor (nieuwe) mogelijkheden om te bewegen. Dit is van belang gezien het feit dat uit de meest recente gezondheidsmonitor blijkt dat slechts 50% van onze volwassen inwoners voldoet aan de Beweegrichtlijnen en daarmee voldoende beweegt. In Berg en Dal is naar de toekomst toe te verwachten dat de samenstelling van onze bevolking wijzigt. De ouder wordende inwoners sporten vaker ongeorganiseerd. Dit vraagt om te kijken naar wat voor voorzieningen voor sport, spelen en bewegen hierbij passen.

Wat gaan we doen?

We willen werken aan het verbeteren van de voorzieningen voor lopen, fietsen, spelen en sporten. Dit vraagt om continue in gesprek te zijn. We gaan werken aan de volgende punten:

- Beleidsmatige verankering van een gezondheidsbevorderende omgeving door aan te zetten tot bewegen in het Omgevingsplan.
- Huidige speeltuinen bedoeld voor 0-12-jarigen doorontwikkelen tot speel en beweegtuinten voor jong en oud. Deze levensloopbestendige speeltuinen zorgen voor meer ontmoeting en sluiten aan bij de voortdurende verandering van samenstelling van wijken. We stellen voor om als proef bij vernieuwing van een speeltuin een speel- en beweegtuint te ontwerpen voor jong en oud in samenwerking met de doelgroep. Bij succes dit verankeren in speeltuinenbeleid en vertalen in beheerbudgetten.
- In samenspraak met onderwijsinstellingen willen we schoolpleinen meer speelvriendelijk kunnen inrichten. Scholen zijn vaak centraal gelegen in de wijk. Bijbehorend schoolplein kan tijdens en buiten schooltijd uitdaging en ontspanning bieden voor kinderen en jongeren. Veel onderwijsinstellingen willen hiermee aan de slag en het is één van de ambities uit het Lokaal Sport- en Bewegakkoord.
- We zetten in op het verbeteren van routes voor wandelen, fietsen, mountainbiken en paardrijden. Dit in samenspraak met de gebruikers van deze routes. Dit is een voornemen om ook te verankeren in de omgevingsvisie.
- We zijn bezig om de wandelknooppunten in Berg en Dal te implementeren.
- We brengen het aanbod van voorzieningen in openbare ruimte voor sport, spelen en bewegen in de verschillende wijken in kaart en stellen een gezamenlijk verbeterplan op om te komen tot een voorzieningenniveau passend bij de wijken en samenstelling van de wijken (Bijv. voor meerdere leeftijdsgroepen).
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen gaan we in gesprek over voorzieningen voor sport, spelen en bewegen passend bij de te bouwen wijk.

Met welk resultaat?

- Een omgeving die uitnodigt tot sporten en bewegen en daarmee bijdraagt aan gezondheid van onze inwoners.
- We streven ernaar om een omgeving te creëren waarin bewegen een vanzelfsprekend onderdeel is van het alledaags leven.

Financiële consequentie

- Initiatieven van onderwijsinstellingen om hun schoolplein speel- of sportvriendelijk in te richten sluiten aan bij onze ambities vanuit het *Sport- en Bewegakkoord*. Onderwijsinstellingen kunnen een aanvraag indienen voor financiële ondersteuning vanuit het Sportakkoord. Vanuit het

Sportakkoord is jaarlijks een budget van 20.000 euro beschikbaar voor een bijdrage bij de ondersteuning van initiatieven.

- Zodra vernieuwing van een speelplek aan de orde is gaan we samen met inwoners in gesprek over wat voor voorziening er moet komen die ook aansluit bij de behoefte in de wijk. Hierdoor blijven kosten beheersbaar. Het onderhoud en vervanging van bestaande speeltoestellen is een budget in de begroting opgenomen

Inleiding

We hebben op dit moment nog 9 voetbalclubs en 9 accommodaties (zie kaart bijlage 2 op blz. 38). Bij de voetbalclubs zien we op basis van de subsidieaanvraagformulieren een daling van het aantal leden van 5319 (2016) naar 4590 (2020). Van 2016 naar 2020 is het aantal leden met 729 gedaald, waarvan 418 jeugdleden. Ook het aantal lidmaatschappen bij de KNVB hebben we zien we dalen. Tussen 2020 en 2023 zien we een stabilisatie c.q. lichte toename van het aantal leden: 4650 (okt 2023). Op basis van ledenontwikkeling en capaciteitsberekeningen (2023) is er een overcapaciteit aan van 6 voetbalvelden (excl. Heikant en de accommodatie van Rood Wit komt het overschot uit op 3).

De daling van het aantal leden betekent ook een afname van accommodatiebehoefte en accommodatiegebruik voor de toekomst. Dit is van invloed op de (financiële) vitaliteit van de voetbalclubs. Een dalend ledenaantal heeft namelijk direct effect op de financiën, is van invloed op inkomsten uit contributiegelden en horecaexploitatie. Daarnaast heeft dit effect op het beschikbaar aantal vrijwilligers en is dit van invloed op het formeren van volwaardige teams voor de competitie. Mooi voorbeeld is de samenwerking tussen de voetbalverenigingen om een meisjeselftal te formeren. Omdat we vooral willen gaan voor kwaliteit en toekomstbestendigheid willen we ook samen met verenigingen kijken naar goede oplossingen hoe dat kan worden bereikt.

Actiepunten.

Doel: We ondersteunen bij gewenste of lopende trajecten voor samenwerking of samengaan van sportverenigingen en sturen actief op verminderen van sportaccommodaties (punt 2)

Waarom?

Accommodatiebeleid is continu in beweging door kwalitatieve, financiële en demografische overwegingen. Zowel vanuit de gemeente die subsidies verleent maar ook door verenigingen zelf die (nieuwe) kansen zien. We willen als gemeente inzetten op kwaliteit en behoud van diversiteit en toekomstbestendigheid van verenigingen in onze gemeente. Ook de betaalbaarheid is een belangrijk thema. Zeker met allerlei wettelijke verplichtingen waardoor gebouwen en velden steeds duurder worden maar ook door demografische ontwikkelingen die nopen tot scherpere keuzes. Toekomstbestendigheid, kwaliteit, diversiteit naast beter, efficiënter en financieel verantwoord zijn kernwaarden voor de samenwerking met verenigingen nu en in de toekomst. Gebouwen zijn via een recht van opstal of erfpacht vaak eigendom van verenigingen. De gemeente stuurt met subsidies. De toekomst van verenigingen en het gebruik van accommodaties vraagt daarom om samenwerking. Deze samenwerking is ook het uitgangspunt. Maar op basis van de evaluatie zal de gemeente ook een toekomstperspectief als kader om op te sturen kenbaar moeten maken om de genoemde kernwaarden ook in de praktijk vorm te geven. Als we overcapaciteit willen beperken zullen we toe moeten naar minder accommodaties door samenvoeging.

Daarbij sluiten we grotendeels aan bij ontwikkelingen die verenigingen vaak ook zelf al in gang hebben gezet en geven daarbij desgevraagd ondersteuning. Maar ook geven we duidelijk zelf aan waar we als gemeente koers op zouden willen zetten. Daarmee willen we desinvesteringen voorkomen en onze kernwaarden vormgeven.

Wat gaan we doen?

Als gemeente ondersteunen we verschillende verkenningen tot opheffing of fusie van verenigingen en faciliteren we deze trajecten zo goed mogelijk. Daarbij kan het gaan om het faciliteren van het proces om te komen tot een fusie/samenwerking tussen verenigingen. Daarbij kijken we ook naar het effect op de accommodaties.

Op dit moment zijn de volgende trajecten bij ons bekend in de sport die we volgen en waarover we met de besturen in gesprek zijn.

- **Fusietraject voetbalclubs VVLK/SVO heeft geleid tot 1 sportaccommodatie 1 nieuwe voetbalclub DDV'23 in Ooij.**
De fusie van beide verenigingen is per 1 augustus 2023 vorm gegeven in de nieuwe voetbalclub Door Dijken Verbonden (DDV'23). De club voetbalt volledig in Ooij. Voor de hele jonge jeugd is nog gelegenheid om te trainen op het oude voetbalveld in Leuth.
- **Voetbalclub Achilles.**
Achilles is na een samenwerking met Germania op sportpark Noord tijdelijk teruggekeerd op sportpark De Heikant. Het gebruik van de Heikant stopt naar verwachting medio 2024. Om desinvesteringen te voorkomen willen we de Heikant uitsluiten van de nadere regeling sportaccommodaties.
- **SC Millingen en korfbalclub Odio**
Voetbalvereniging SC Millingen en korfbalvereniging Odio hebben de intentie een verregaande samenwerking en eventuele fusie aan te gaan. Hiervoor zijn commissies in het leven geroepen om de kansen in beeld te brengen. Het streven is gericht om per seizoen 2024/2025 de fusie te hebben afgerond. Beide clubs spelen op sportpark de Hove in Millingen.

Beleidsmatig gaan we in de nadere regeling sportaccommodaties opnemen dat alleen nog investeringen worden verstrekt in accommodaties die door de gemeente als zodanig zijn aangewezen. Dat zijn in 2024 ev: De Nijerf, BVC, De Kempkes DDV Ooij (jeugdveld Leuth), De Hove, Groesbeekse Boys, Sportpark Noord en sportpark De Horst.

Om desinvesteringen verder te voorkomen willen we geen subsidies meer verstrekken in uitbreiding van veldcapaciteit als er binnen 6 km nog capaciteit over is. Het is aan de verenigingen om daar wel of niet gebruik van te maken of een ledenstop in te voeren.

Met welk resultaat?

- Het aantal voetbalaccommodaties wordt verminderd wat aansluit bij de ledenontwikkeling.
- Voorkomen van desinvesteringen
- Veldcapaciteit wordt beter benut.

Financiële consequenties

- Voor procesbegeleiding kan ondersteuning worden geboden via de middelen van het lokaal sportakkoord.

Doel: Stimuleer zoveel mogelijk een goede verdeling tussen zaterdag en zondagvoetbal waardoor de bestaande capaciteit beter wordt benut en investeringen kunnen worden beperkt.

Waarom?

De trend bij voetbal is vooral op het zaterdagvoetbal gericht. Hierdoor komt de volledige wedstrijdcapaciteit op 1 dag te liggen waardoor de druk op de velden groot is. Door een goede verdeling is een uitbreiding van velden minder snel aan de orde. De KNVB heeft vanaf seizoen 22/23 belemmeringen weggehaald om ook gemakkelijker op zondag te kunnen spelen. Sportverenigingen kunnen kiezen of ze een zaterdag of zondag competitie willen spelen. We willen met deze insteek de verenigingen bewust maken dat ook dit keuzes zijn om de capaciteit op een sportpark niet te hoeven uitbreiden.

Wat gaan we doen?

- Voordat wordt geïnvesteerd in een sportpark wordt tenminste bespreekbaar gemaakt of een betere verdeling over zaterdag- en zondagcompetitie de investering kan voorkomen. We willen het nu niet als subsidievoorwaarde opnemen omdat het overgaan van zaterdag naar zondag van vele factoren afhangt (voldoende derby's, kwaliteit van het voetbal, aangehaakt blijven van de leden enz.).

Met welk resultaat?

- Beperking van de investeringen in sportparken.

Financiële consequenties

- Financiële consequentie is dat de investeringen kunnen worden beperkt of worden voorkomen.

Tennis

Inleiding

We hebben 6 tennisclubs in onze gemeente (zie kaart in de bijlage 2 blz. 37). We zien dat het ledenaantal vanaf 2020 flink is gegroeid. Tennis is na voetbal de 2^e sport in onze gemeente op basis van het aantal sporters.

De evaluatie is voor de tennisverenigingen een herkenbaar beeld.

Actiepunten

Doel: Faciliteren van padel als nieuwe sportontwikkeling (21)

Waarom?

Padel is een opkomende snelgroeiende sport die het midden houdt tussen tennis en squash. Deze nieuwe vorm is geschikt voor jongeren (18 – 35 jaar) die het spel dynamischer vinden dan Tennis en ouderen die de tennisbaan te groot vinden.

Padel is het stadium van het experiment voorbij en is een goede aanvulling op de tennissport. Het heeft een eigen competitie.

Inmiddels hebben ook in onze gemeente een aantal tennisverenigingen padelbanen aangelegd of zijn er mee bezig omdat daaraan behoefte bestaat. De gedachte hierachter is om met de toevoeging van padelbanen aan een tennispark de tennisvereniging wordt versterkt. De verwachting is dat padel leidt tot ledenbehoud en ledengroei (vooral in de doelgroep 25 tot 45 jaar), meer inkomsten genereerd en dus meer financiële stabiliteit voor de vereniging geeft en meer vrijwilligerspotentieel biedt. Bovendien voldoet het aan de doelstelling om meer mensen aan het bewegen te krijgen door deze nieuwe vorm aan te bieden.

Padel langs de lat van het afwegingskader kan worden beoordeeld als volwaardige sport en aanvulling op het sportaanbod.

Wat gaan we doen?

- Het faciliteren door mee te denken vanuit de gemeente als verenigingen padel banen willen aanleggen.
- Padel banen bij voorkeur aan te leggen op de tennisaccommodaties en niet daarbuiten.
- Uit onderzoek is inmiddels gebleken dat Padel een verdienmodel is en dus commercieel kan worden geëxploiteerd. Daarom komt het niet in aanmerking voor een investeringssubsidie op basis van de nadere regeling sportaccommodaties. Om verenigingen te helpen padel banen aan te leggen willen we alleen met een lening of borg- en of garantstelling helpen als dat noodzakelijk is voor de totstandkoming en dit niet met fondsen of eigen middelen kan worden aangelegd.
- De nadere regeling voor sportverenigingen zo aanpassen dat lidmaatschap van de tennisvereniging inclusief padel in aanmerking komt voor een jaarlijkse subsidie.

De volgende verenigingen heeft al een padelbaan.

TV de Oorsprong uit Beek.

Andere verenigingen die bezig zijn deze aan te leggen of vergunningen daarvoor te krijgen zijn:

- TV Groesbeek,
- TV Pit,

Beleidsmatig gaan we in de nadere regeling sportaccommodaties opnemen dat alleen nog investeringen worden verstrekt in accommodaties die door de gemeente als zodanig zijn aangewezen. Dat zijn in 2022:

alle tennisverenigingen die een jaarlijkse subsidie ontvangen voor jeugdleden van de gemeente Berg en Dal behalve de TV Leuth. Deze tennisvereniging zal eerst moeten aantonen dat ze voor meerdere jaren aan de ledennorm voor investeringen van tenminste 90 spelende leden kunnen voldoen.

Met welk resultaat?

- Meer mensen gaan sporten en bewegen
- Beter toekomstbestendige tennisverenigingen
- Nieuwe sporten dicht bij huis

Financiële consequentie

- Een lening voor de aanleg van padel kost geen geld maar vormt wel een risico. De vereniging betaalt rente en aflossing aan de gemeente.
- De extra leden die padel oplevert voor de jaarlijkse subsidie voor jeugdleden is lastig in te schatten en is als PM opgenomen.

Korfbal

Inleiding

Er zijn 4 korfbalverenigingen (zie kaart in de bijlage 2 blz. 35) met een goede spreiding in de gemeente Berg en Dal; Kekerdom, Millingen aan de Rijn, Ooij en De Horst/Groesbeek. Het ledenaantal van korfbal is over de jaren heen stabiel. Het aantal korfbalvelden is toereikend. Korfbal is een sport die een buitensportaccommodatie kent en in de winter vaak in de sporthallen traint en speelt. In het nabije verleden is door De Klimop samen met SVO Ooij en met Odio geprobeerd tot een samenwerking en of fusie te komen. Deze pogingen zijn mislukt. Hierdoor heeft korfbalvereniging de Klimop door diverse omstandigheden geen toekomst meer. Korfbalvereniging Klimop heeft besloten zich per 1 oktober 2024 op te heffen waardoor de korfbalaccommodatie in Kekerdom vrijkomt. Er wordt momenteel aan plannen gewerkt voor een goede herbestemming binnen het maatschappelijk domein. Odio uit Millingen heeft een intentieverklaring met SC Millingen ondertekend om tot een vergaande samenwerking of fusie te komen.

Ook voor de korfbalverenigingen schetst de evaluatie een herkenbaar beeld.

Actiepunten

Doel: Meewerken aan het opheffen van korfbalvereniging de Klimop in Kekerdom

Waarom?

De korfbalvereniging heeft besloten zichzelf op te heffen per 1 oktober 2024. Daarmee heeft het sportpark in Kekerdom geen hoofdgebruiker meer. De erfpacht-/opstalovereenkomst met de gemeente wordt op deze datum beëindigd. Het betreft het clubhuis/kleedaccommodatie met een in 2018 aangelegd kunstgrasveld voor de korfbal. De accommodatie is gelegen aan de Botsestraat 42 A in Leuth.

Wat gaan we doen?

- Afwikkelen van de gevolgen van het opheffen van korfbalvereniging de Klimop in Kekerdom.
- Een nieuwe bestemming zoeken voor het gebruik van het sportpark (nissenhutten carnaval is al genoemd). Dit in samenspraak met een lokale werkgroep uit het dorp.

Beleidsmatig gaan we in de nadere regeling sportaccommodaties opnemen dat alleen nog investeringen worden verstrekt in accommodaties die door de gemeente als zodanig zijn aangewezen. Dat zijn in 2024: SVO Ooij voor korfbal, Korfbal De Horst, Korfbal Odio bij de Hove in Millingen aan de Rijn.

Met welk resultaat?

- De accommodatie van de Klimop bij Kekerdom komt te vervallen. Er blijven 3 korfbalverenigingen over (Ooij, De Horst/Groesbeek, Millingen aan de Rijn).
- Herbestemming van het sportpark voor maatschappelijke doeleinden.

Financiële consequenties

- Door het voornemen van ingebruikgeving van de accommodatie aan een nieuwe stichting (met inwoners uit Kekerdom) hoeft de investering in het kunstgrasveld uit 2018 waarschijnlijk niet ineens afgeschreven te worden.

Cultuur

Inleiding

Culturele verenigingen zijn een belangrijke vrijetijdsbesteding voor 50+ers. De vergrijzing kan gunstig uitpakken voor de cultuurverenigingen. Ook zien we groei bij de jonge jeugd en daalt de deelname van oudere jeugdigen in de leeftijd van 12 tot 19 jaar. Bij een aantal muziekverenigingen (we hebben er 10) constateren we een daling van het ledenaantal van 11% in de periode van 2016 tot 2020. In de periode 2020 tot 2023 is het aantal spelende leden in onze gemeente stabiel. Hoewel er wel grote verschillen zitten tussen de verenigingen. Dat kan gevolgen hebben voor het accommodatiegebruik. Bij toneelverenigingen zien we juist een toename van het aantal leden.

Met de muziekverenigingen en schutterijen hebben we gesprekken gevoerd. Voor het overzicht zie bijlage 2 op blz. 36.

Op zich levert de evaluatie een herkenbaar beeld op voor de muziekverenigingen.

De muziekverenigingen zijn tevreden over het subsidiebeleid en hebben nog niet veel te maken gehad met het accommodatiebeleid. Een aantal verenigingen heeft een eigen gebouw (DES in Leuth, Hubertus in De Horst, St. Cecilia en Ons Genoegen in Millingen aan de Rijn en de schutterijen OEV1, OEV in Millingen). De anderen maken gebruik van een dorps huis. Daar waar een vereniging een eigen gebouw heeft wordt opgemerkt dat de bestemming van het gebouw restricties in het gebruik kent waardoor niet maximaal kan worden verhuurd. Alleen St. Cecilia noemt het gemis aan investeringssubsidies voor cultuurgebouwen. Voor de toekomstverwachting kan je de conclusies uit de gesprekken als volgt samenvatten;

- De diversiteit in het culturele landschap zoals die van muziekverenigingen, drumfanfares, harmonieën, schutterijen en carnavalsvereniging is groot in Berg en Dal. Muziekverenigingen en schutterijen zijn echt anders en trekken ander publiek. Deze zouden apart moeten worden benaderd. Ook al zijn muziekverenigingen vaak aan schutterijen verbonden.
- Twee van de tien muziekverenigingen zijn relatief klein en hebben minder dan 25 spelende leden.
- De sociale functie is groot in een dorp. Hoewel er ook genoeg andere verenigingen zijn.
- Dorpsgericht en gezamenlijk ervaren van muziek maken is de centrale factor.
- Door de diversiteit is het lastig een gemeenschappelijk belang/deler of urgentie te vinden.
- Om toekomstbestendig te zijn is het van belang op zoek te gaan naar het DNA-profiel waarop inhoudelijk kan worden samengewerkt en mogelijk samengaan een optie is. Tot die tijd zijn investeringen in muziekgebouwen feitelijk niet gewenst.

Actiepunten

Doel: Het toekomstbestendig maken van muziekverenigingen en schutterijen door inzet van een cultuurcoach (punt 1 en 19)

Waarom?

Er zijn een aantal kleine muziekverenigingen die mogelijk niet levensvatbaar zijn. Via een gezamenlijke inhoudelijke verkenning willen we het cultuuraanbod toekomstbestendig maken. Behoud van voldoende aanbod en diversiteit staat daarbij centraal. Verenigingen hebben aangegeven de samenwerking te willen

zoeken. Liefst onder regie van de gemeente. Men realiseert zich dat één dorp als voedingsgebied voor het ledenaantal niet altijd voldoende is. Daarnaast is ook een inhoudelijke verandering gewenst. Zo is gebleken uit de veldgesprekken met de muziekverenigingen en schutterijen. Ze zien het ledenaantal langzaam teruglopen (vooral jeugd). Dat heeft met meerdere oorzaken te maken waaronder het handhaven van tradities en gebruik van kleding

Wat gaan we doen?

- Via de inhoud willen we kijken welke verenigingen hetzelfde DNA hebben om tot goede samenwerking/samengaan te kunnen komen waarmee de kwaliteit kan worden versterkt. We willen daarbij onderzoeken wat een optimale vereniging zou moeten zijn en wat het publieksbereik daarbij is. Kwaliteit is daarbij belangrijker dan kwantiteit. Dat kan betekenen dat niet in alle kernen meer ruimte is voor een muziekvereniging.
- Vernieuwing op inhoud
- Betere samenwerking op activiteiten maar ook bij opleidingen en optredens
- Samengaan of fusie als dat de kwaliteit in het aanbod ten goede komt
- Vergroten bestuurskracht
- Ledenwerving; hoe houden we jongeren vast? Aantrekken van ook jonge bestuursleden
- Inzet van muziek/cultuur voor sociaal domein Hierop meer samenwerken
- PR en Marketing
- Opheffen restricties in accommodatiegebruik (financiële armslag).
- Bij de ondersteuning aan verenigingen op deze punten een cultuurcoach als inhoudelijke deskundige inzetten.
- Investerings in accommodaties worden uitgesteld totdat de toekomstbestendigheid is gebleken.

Met welk resultaat?

- Behoud van diversiteit van het cultuuraanbod in onze gemeente waarbij verenigingen kwaliteit kunnen blijven bieden en ook qua financiën en ledenaantal toekomstbestendig zijn.
- Als bspreekpunt met de verenigingen de ondergrens voor de investeringssubsidie en de jaarlijkse subsidie van 15 leden optrekken naar 25 leden.

Financiële consequenties

- Aanstelling van cultuurcoach via de Brede Regeling Combinatiefuncties voor 0,56 FTE, ofwel 20 uur per week. Het Rijk betaalt hieraan voor 40% van de kosten mee. Geschatte jaarlijkse kosten voor gemeente bedragen 42.000 euro. Kosten van aanstelling afhankelijk van cao. In overleg met verenigingen kan gekeken worden naar cofinanciering, waarmee kosten voor gemeente lager worden. Het budget van € 42.000,- wordt ter afweging opgenomen in de begroting van 2025. Er is incidenteel geld om een start te kunnen maken met de cultuurcoach als zicht is op een structureel budget voor enkele jaren.

Doel: Om het dorpshuizen als speerpunt van beleid te houden willen we geen investeringen meer doen in gebouwen van muziekverenigingen als deze ook in de dorpshuizen terecht kunnen. (punt 17).

Waarom?

Dorpshuizen zijn speerpunt van beleid. Door de veranderende samenstelling van onze bevolking is nabij ontmoeten een belangrijke voorwaarde. Dat is in dorpshuizen mogelijk. De multifunctionaliteit van een dorpshuis willen we stimuleren. Onze voorkeur is om muziekverenigingen in een dorpshuis te vestigen als daar mogelijkheden toe zijn.

Schutterijen en carnavalsverenigingen worden zelf niet door de gemeente gesubsidieerd (alleen de geledingen als dansgardes en drumband). Ook de gebouwen vallen daarom niet onder de maatwerkregeling voor het accommodatiebeleid. Uitzonderingen van voor de gemeentelijke herindeling zijn geen maatstaf voor de huidige handelwijze. De Vriendenkring in Leuth is verbouwd als dorpshuis.

Wat gaan we doen?

- Niet investeren in gebouwen van muziekverenigingen als er geschikt of geschikt te maken ruimte in een dorpshuis is.
- Schutterijen vallen buiten de mogelijkheid tot investeringssubsidies.
- Investerings in accommodaties worden uitgesteld totdat de toekomstbestendigheid van de muziekvereniging is gebleken.

Met welk resultaat?

- Behoud van diversiteit van het cultuuraanbod in onze gemeente waarbij verenigingen kwaliteit kunnen blijven bieden en ook qua financiën en ledenaantal toekomstbestendig zijn.
- Efficiënter omgaan met beschikbare ruimte en accommodaties waarbij kwaliteit en functionaliteit voorop staan.

Financiële consequenties

- PM. Voor subsidiemogelijkheden zie: [Leefbaarheid, aanpassingen gemeenschapsvoorziening \(gelderland.nl\)](http://leefbaarheid.aanpassingen.gemeenschapsvoorziening.gelderland.nl)

Hoofdstuk 4:

Het proces om te komen tot een verantwoorde uitvoering

Dit document is na een grondige evaluatie en na gesprekken met verenigingen en organisaties tot stand gebracht. Alle input is in het koersdocument opgenomen.

Hoewel het accommodatiebeleid niet echt hoeft te wijzigen wordt wel een toekomstperspectief gemist. Door de demografische ontwikkelingen, ontwikkelingen bij verenigingen en steeds strengere eisen aan accommodaties is het van belang om verwachtingen naar elkaar in goede banen te leiden. Dat doen we door heldere uitgangspunten (hoofdstuk 2) en actiepunten (hoofdstuk 3) te beschrijven.

In grote lijnen komt dat neer op:

1. Voldoende diversiteit en goede kwaliteit van het aanbod door krachtige verenigingen/stichtingen die ontmoeten mogelijk blijven maken.
1. Betaalbare maar goede accommodaties door kwaliteit boven kwantiteit te kiezen. Voorkomen overcapaciteit en het verminderen van het aantal accommodaties als dat kan.
2. Het in gesprek blijven met verenigingen en stichtingen en ze ondersteunen bij diverse onderwerpen.

Om tot een succesvolle uitvoering te kunnen komen is het van belang dat dit koersdocument voor het accommodatiebeleid door een ruime meerderheid vanuit de verenigingen en stichtingen wordt ondersteund en gedragen. De inspraakreacties zijn een onlosmakelijk deel van deze koersnotitie en worden integraal voorgelegd aan de gemeenteraad. Natuurlijk is het laatste woord over de voorstellen aan de gemeenteraad.

Na de definitieve vaststelling zal een uitvoeringsplan volgen waarin de actiepunten in prioriteit en capaciteit te faseren. Aan dit uitvoeringsplan zal samen met de verenigingen/stichtingen worden gewerkt. De realisatie zal vooral samen en van onderaf gestalte moeten krijgen.

Het proces in vogelvlucht.

Oktober 2022	college	vrijgeven voor inspraak
Oktober/ april 2023	ambtelijk	verwerking inspraakreacties (door capaciteitsgebrek en prioriteiten heeft dit proces langer geduurd dan voorzien)
Tm mei 2024	ambtelijk	actualiseren en aanpassen
mei 2024	college	doorsturen naar raad en verenigingen.
september 2024	carrousel	behandeling
september 2024	raad	vaststelling koersdocument

Bijlage 1 Afwegingskader nieuwe beweeginitiatieven

Ruimte bieden en omgaan met nieuwe bewegingsvormen

1. Introductie en aanleiding

Het sportlandschap wordt continu verrijkt met nieuwe bewegingsvormen en nieuwe accommodaties, waarvan sommigen een structurele plek krijgen en anderen weer verdwijnen. Zo ook in Berg en Dal waar de vraag actueel is als het gaat om het faciliteren van beachvolleybal en Padel.

De opkomst van nieuwe beweging- en sportvormen leidt tot problemen bij de invulling en omkadering van het sportaccommodatielandschap. Het ontbreekt aan instrument of criterium om te besluiten of een nieuwe bewegingsactiviteit als sportactiviteit bestempeld moet worden en of het te verantwoorden is als gemeente om hierin mee te investeren.

2. Criterium beoordeling investering

Als gemeente hanteren we vijf belangrijke criteria in de beoordeling van een aanvraag in het faciliteren van een nieuwe bewegingsvorm, namelijk:

1. Voorziet de nieuwe bewegingsactiviteit in een behoefte bij onze inwoners. Kortom kan worden aangetoond dat er behoefte is aan de nieuwe bewegingsactiviteit;
2. Is te verwachten dat de nieuwe bewegingsactiviteit bijdraagt aan het in beweging krijgen/aan het sporten krijgen van mensen die nu nog niet sporten. Kortom op welke doelgroep/leeftijdsgroep richt de activiteit zich en zijn dit inwoners die nog niet (voldoende) sporten.
3. Is de nieuwe bewegingsvorm al uitgegroeid tot een volwaardige sport. Kortom is te verwachten dat er een structurele vraag naar voorzieningen zal blijven bestaan.
4. Is een investering vanuit de gemeente noodzakelijk om de voorziening voor de nieuwe beweegactiviteit te realiseren.
5. Wat is de investering die van de gemeente verwacht wordt in relatie tot de bovenstaande antwoorden.

Het derde criterium hangt samen met een beoordeling van de beweegactiviteit op een aantal kenmerken, namelijk:

Het wedstrijdaanbod	Zijn er voldoende mogelijkheden tot wedstrijden in de buurt? Is er een competitieaanbod voor de sport?
De sportaanbieders	Hebben de sportaanbieders vertrouwen erin dat de sport blijvend is?
Bekendheid met de sport	Is de sport Olympisch? Is de sport een bestaande sport in ongeorganiseerd verband? Is de sport een bestaande sport in het buitenland?
Organisatiekracht	Is er een bond die zich bezighoudt met de ontwikkeling en professionalisering van de sport? Is de aanbieder van de activiteit krachtig genoeg om de activiteit eigenstandig te continueren?

Het vierde criterium hangt samen met de beoordeling van de noodzaak tot subsidie. Uitgangspunt daarbij is dat subsidie altijd aanvullend is op (te verwachten) eigen inkomsten. Verder kan uit het doorlopen van de vragen ook blijken dat een andere vorm van ondersteuning in financiering zoals het verstrekken van een lening voldoet.

Benutting alternatieve financieringsmogelijkheden	Kan de vereniging het zelf betalen? Zijn alle andere subsidiemogelijkheden benut? Ligt er een goed businessplan ten grondslag aan fin. vraag?
---	---

<i>Beoordeling van of en voor welk deel financiële ondersteuning nodig is</i>	
Verdienmodel <i>Beoordeling wat voor type financiële ondersteuning nodig is. Lening of een subsidie.</i>	Is er te verwachten dat de investering zich binnen afzienbare tijd terugverdient?

Vijfde criterium is omgeving

Overlast voor de omgeving.	Kan er worden voldaan aan de geluidsnormen die wettelijk danwel in richtlijnen staan van landelijke bonden. Dit ter voorkoming van geluidsoverlast.

Bijlage 2 Overzichtskaarten met accommodaties.

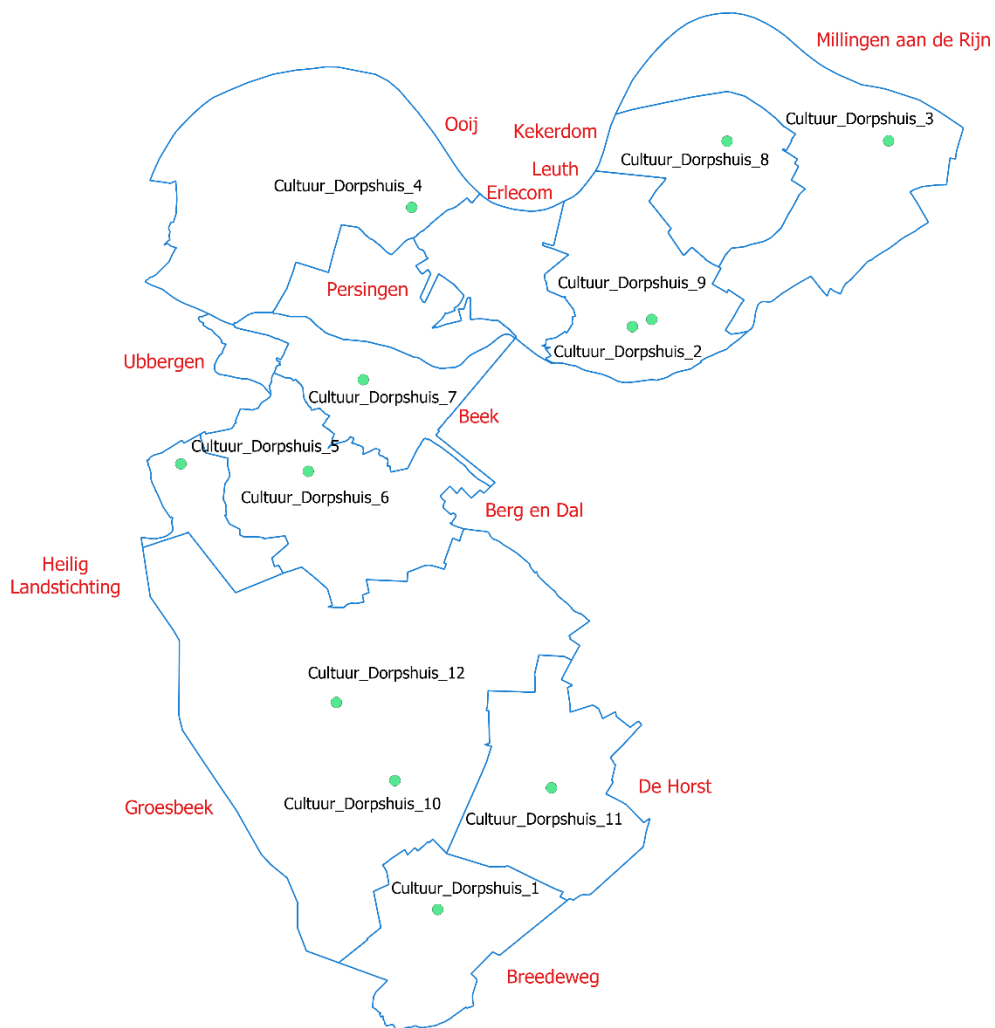
Gemeente Berg en Dal, sport- en cultuuraccommodaties

Maart 2024

Afbeelding 1: Alle accommodaties

Afbeelding 2: Cultuur- en dorps huis

Legenda	Accommodatie
Cultuur_Dorpshuis_1	De Sleutel
Cultuur_Dorpshuis_2	De Vriendenkring Leuth Stichting Triangel
Cultuur_Dorpshuis_3	Den Ienloop
Cultuur_Dorpshuis_4	Dorpshuis de Sprong
Cultuur_Dorpshuis_5	Dorpshuis De Bosduivel
Cultuur_Dorpshuis_6	Kerstendal - Stichting Gemeenschapshuis Berg en Dal
Cultuur_Dorpshuis_7	Kulturhus Beek - Stichting Kulturhus Beek
Cultuur_Dorpshuis_8	Kulturhus Kekerdom
Cultuur_Dorpshuis_9	Kulturhus Leuth
Cultuur_Dorpshuis_10	Dorpshuis de Mallemlen.
Cultuur_Dorpshuis_11	STEP (stichting tot exploitatie parochiehuis) Slenk
Cultuur_Dorpshuis_12	Voorzieningshart Op de Heuvel

Afbeelding 3: Korfbal

Legenda	Accommodatie
Korfbal_1	Sportpark Op de Klomp (Klimop per 1-10-2024 opgeheven)
Korfbal_2	Stichting de Hove (Odio)
Korfbal_3	Stichting De Kempkes (SVO Korfbal)
Korfbal_4	Stichting Sportpark De Horst

Abbeelding 4: Muziek en schutterij

Legenda	Accommodatie
Muziek_Schutterij_1	DES musica
Muziek_Schutterij_2	Fanfare Wilhelmina
Muziek_Schutterij_3	Schuttersgebouw Hubertus
Muziek_Schutterij_4	Schuttersgebouw OEV
Muziek_Schutterij_5	Schuttersgebouw OEV1 (Millingen aan de Rijn)
Muziek_Schutterij_6	UNA (repeteert bij DES leuth) (Kekerdom)
Muziek_Schutterij_7	Verenigingsgebouw Ons Genoegen (Millingen aan de Rijn)
Muziek_Schutterij_8	Verenigingsgebouw Sint-Cecilia (Millingen aan de Rijn)
Muziek_Schutterij_9	Muziekgezelschap Edelweisz
Muziek_Schutterij_10	Tamboer EMM
Muziek_Schutterij_11	Drumband BUB
Muziek_Schutterij_12	Jubilate Deo
Muziek_Schutterij_13	Drumfanfare Eendracht/ Ooijse Toekomst
Muziek_Schutterij_14	Kulturhus Beek - Stichting Kulturhus Beek

Afbeelding 5:Tennis

Legenda	Accommodatie
Tennis_1	Clubhuis SVO tennis
Tennis_2	Stichting Exploitatie Tennisaccommodatie (SET)
Tennis_3	Tennispark De Duffelt
Tennis_4	Tennispark De Oorsprong
Tennis_5	Tennispark De Triepel
Tennis_6	Tennispark Groesbeek

Afbeelding 6: Voetbal

Legenda	Accommodatie
Voetbal_1	BVC
Voetbal_2	Sportpark Breedeweg
Voetbal_3	Sportpark De Duffelt (opgeheven per 1-8-2023)
Voetbal_4	Sportpark Noord
Voetbal_5	Sportpark Rood-Wit
Voetbal_6	Stichting de Hove
Voetbal_7	Stichting de Kempkes
Voetbal_8	Stichting de Nijerf
Voetbal_9	Stichting Sportpark de Horst
voetbal 10	Sportpark de Heijkant (tijdelijk)